

บทที่ 4

ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (The Federal Republic of Germany)

- สรุปประวัติศาสตร์
- การรวมประเทศใน ค.ศ.1990
- ประเทศเยอรมนียุคปัจจุบัน (ค.ศ.1990-ปัจจุบัน)
- รัฐธรรมนูญ The Basic Law
- ระบบรัฐสภาประยุกต์
- ระบบพรรคการเมืองและการเลือกตั้ง

สรุปประวัติศาสตร์

Who are the Germans?⁸ ประชาชาติเยอรมันมีความเป็นมาอย่างไรนั้น สามารถศึกษาจากประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับประเทศนี้ แต่สิ่งที่โลกรู้จักเยอรมันก็คือ ประเทศเยอรมนีเป็นสถานที่เกิดของคาร์ล มาร์ก (Karl Marx) บิดาแห่งลัทธิคอมมิวนิสต์ ประเทศเยอรมนีเป็นชนชาติของอดอล์ฟ ฮิตเลอร์ (Adolf Hitler) ผู้มีอุดมการณ์แบบนาซี ประเทศเยอรมนีเป็นชาติยุโรปที่มีชื่อเสียงด้านอุตสาหกรรมหนัก ประวัติศาสตร์สมัยใหม่ของประเทศเยอรมนีมักจะเริ่มจากการรวมชาติใน ค.ศ.1871 โดยบิสมาร์ค (Bismark) การเกิดขึ้นของสาธารณรัฐไวมาร์ ใน ค.ศ.1919 (Weimar Republic) การถูกแบ่งแยกออกเป็น 2 ประเทศ ใน ค.ศ.1945 (The Federal Republic of Germany and German Democratic Republic)

ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์กำเนิดชาติเยอรมันได้มีการอ้างอิงไว้หลายรูปแบบ อาทิ การกล่าวไว้ว่า พวกทิวตัน (Teutons)⁹ คือ ชนเผ่าเยอรมันในยุคแรกเริ่ม ซึ่งเป็นชนเผ่าที่สามารถปราบอาณาจักรโรมันได้สำเร็จ รวมทั้งมีการกล่าวไว้ว่า เมื่อจักรวรรดิโรมันเริ่มเสื่อมลง ชนเผ่าแฟรงค์ (Franks)¹⁰ ซึ่งเป็นอีกชนเผ่าหนึ่งของเยอรมันได้อพยพเข้าไปตั้งถิ่นฐานทางตอน

⁸ Russell J. Dalton. "Politics In West Germany" in **A World View Comparative Politics Today**. 1993, pp. 257-308

⁹ **Reader's Digest 1977 Almanac Yearbook**. 1977, pp 565-567

¹⁰ ชัยวัฒน์ ถาวรชนสาร, **ประวัติศาสตร์เยอรมนีสมัยใหม่**. 2530, หน้า 3.

เคยมีความเชื่อว่าประวัติศาสตร์ของชาวเยอรมันเริ่มใน ค.ศ.9 โดยเจ้าผู้ครองเผ่าหนึ่ง ชื่อ “Arminius”¹¹ (เผ่า cherusci) สามารถปราบกองทัพโรมันได้สำเร็จ ดั้งมีหลักฐานแห่งการ สร้างอนุสาวรีย์เพื่อเป็นที่ระลึกแก่เขา อย่างไรก็ตามแนวคิดในเรื่องประวัติศาสตร์ชนชาติเยอรมัน ที่กล่าวมาข้างต้น ดูเหมือนจะเลิกเชื่อถือกันต่อไป หลักฐานที่จะนับกันเมื่อศึกษาเกี่ยวกับความ เป็นมาของชนชาติเยอรมัน เริ่มจากจูเลียส ซีซาร์ (Julius Czar) ยกทัพไปเหนือแม่น้ำไรน์ ในช่วงก่อน ค.ศ. โดยพระองค์ต้องการสถาปนาจักรวรรดิโลก และทรงได้รับความช่วยเหลือจาก ชาวเยอรมันด้วย และพระองค์ก็เป็นผู้สอนให้ชาวเยอรมันกระทำการรวมชาติ จนในที่สุด ก็สร้างชาติได้สำเร็จ โดยคำว่า “Deutsch” ที่ใช้เรียกชาวเยอรมัน ได้ปรากฏขึ้นมาพร้อมกับ กำเนิดจักรวรรดิโรมันของชาวเยอรมัน สำหรับคำว่า “Kaiser” (ไกเซอร์ กษัตริย์ของเยอรมัน) ก็มีคำมูลว่ามาจากพระนามของซีซาร์ รวมไปถึงตำแหน่ง Tsar (ซาร์ของรัสเซีย) หรือ Shah (ซาร์ของอิหร่าน) ก็มีต้นตอมาจากคำเดียวกัน¹²

การเริ่มต้นประวัติศาสตร์แท้ ๆ ได้แก่ ในยุคของพระเจ้าชาร์ลมาล (Charlemagne) ใน ค.ศ.800 พระองค์เป็นผู้ทรงฟื้นฟูจักรวรรดิขึ้นใหม่ ทั้งยังทรงขยายเขตแดนเข้าไปถึงใจกลาง ของโลก (ซึ่งแม้แต่กองทัพโรมันก็ยังไม่เคยปราบปรามมาไว้ในครอบครองของตนได้) ไปจนถึงสมัยพระเจ้าออตโตมหาราช (Otto the Great) ใน ค.ศ.962 ซึ่งในขณะนั้นชนเผ่า เยอรมันได้กลายเป็นชาติเยอรมันไปแล้ว

ใน ค.ศ.911 ขุนนางชั้นสูงชาวฝรั่งเศสได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งกษัตริย์เยอรมัน ทรงพระนามว่า พระเจ้าคอนราดที่ 1 (Konrad I) พระองค์ได้รับสมญาว่าเป็นกษัตริย์องค์แรก ในตอนต้นของยุคกลาง ในศตวรรษที่ 11 ราชอาณาจักรถูกเรียกว่าเป็นจักรวรรดิโรมัน (Roman Empire) ในศตวรรษที่ 13 เรียกว่าเป็นจักรวรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ (Holy Roman Empire) และในศตวรรษที่ 15 เรียกว่าเป็นจักรวรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์แห่งชนชาติเยอรมัน (Holy Roman Empire For The German Nation) โดยที่เป็นระบอบกษัตริย์ที่มาจากการเลือกตั้ง

¹¹ รุจิรา เตชางกูร, การเมืองระหว่างประเทศในยุโรปตะวันตก. 2531, หน้า 3-6.

¹² นิธิ เอียวศรีวงศ์ (แปล), ประวัติศาสตร์เยอรมัน. 2510, หน้า 1-2

ต่อจากพระเจ้าคอนราด ได้แก่พระเจ้าเฮนรีที่ 1 (Henry I) และต่อจากพระเจ้าเฮนรีที่ 1 ได้แก่ พระเจ้าออตโตที่ 1 (Otto I) ต่อมาในรัชสมัยพระเจ้าเฮนรีที่ 3 (Henry III) ได้เกิดปรากฏการณ์ใหม่ก็คืออาณาจักร (State) สามารถอยู่เหนือศาสนจักร (Church) ได้ แต่พอมาถึงสมัยพระเจ้าเฮนรีที่ 4 (Henry IV) กลับไปทรงสามารถรักษาสถานภาพข้อนี้ไว้ได้ เพราะทรงมีกรณีพิพาทกับประมุขทางศาสนา คือ พระสันตะปาปาเกรกอรีที่ 7 (Pope Gregory VII) โดยที่ฝ่ายกษัตริย์ฝ่ายแพ้อฝ่ายสันตะปาปา และศาสนจักรได้โต้ตอบฝ่ายอาณาจักรด้วยวิธีการที่รุนแรงที่เรียกว่า “A Walk to Canossa”**

ในช่วงรัชสมัยพระเจ้าเฮนรีที่ 6 (Henry VI) และพระเจ้าเฟรดเดอริกที่ 7 (Frederick VII) ตามลำดับ เกิดมีความแตกแยกภายในราชอาณาจักร นำมาซึ่งความสิ้นสุดของระบบจักรวรรดิ ต่อมาจากยุคกลางตอนปลายต่อเนื่องไปยังยุคใหม่ พระเจ้ารูดอล์ฟที่ 1 (Rudolf I) ขึ้นครองราชย์ ทรงดำริให้มีการร่างรัฐธรรมนูญขึ้น ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับการเลือกตั้งกษัตริย์ของเยอรมัน ใน ค.ศ.1356 เรียกว่า “รัฐธรรมนูญตราทอง” (Golden Bull – The Imperial Constitution) โดยคณะผู้เลือกตั้งมี 7 คน ประกอบด้วย พระ 3 และฆราวาส 4 วิธีลงคะแนนให้เขียนชื่อผู้ที่จะเลือกให้เป็น Kaiser แล้วปิดผนึกตราทอง ผลของการเลือกตั้งปรากฏว่าราชวงศ์ Habsburg เป็นผู้ครองอำนาจที่แข็งแกร่งมากที่สุด

ในศตวรรษที่ 15 ได้มีการปฏิรูปการเพิ่มอำนาจให้แก่ Kaiser โดยพระเจ้าแม็กซิมิเลียนที่ 1 (Maximilian I) ทรงเป็น Kaiser องค์แรกที่ไม่ยอมรับการสวมมงกุฎจาก Pope ในพิธีราชาภิเษก วิธีการนี้ทางศาสนจักรถือว่าเป็นความพยายามในการปฏิรูป ขั้นตอนต่อไปได้แก่การสร้างสภา Reichstat (Imperial Assembly) ใน ค.ศ.1517 ความไม่พอใจของฝ่ายศาสนจักรได้ระเบิดขึ้นมา โดยอาจกล่าวได้ว่ามีสาเหตุใหญ่มาจากการกระทำของ Martin Luther การปฏิรูปนี้ได้แพร่สะพัดออกไปรวดเร็ว ทำให้เกิดการเลียนแบบทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ

* พระองค์เจ้าจูลจักรพงษ์ ทรงเรียกเจ้าผู้ครองแคว้นที่ได้รับเลือกเป็น Kaiser ว่า “เจ้าอีเล็กเตอร์”

** A walk Canossa : เป็นเหตุการณ์ที่เมือง Canossa ใน ค.ศ.1077 Pope Gregory VII ทรมาน King Henry IV โดยให้เดินฝ่าหิมะอันหนาวเหน็บเพื่อมาคุกเข่าขอโทษ มิฉะนั้นจะถูกประกาศเป็นบัพพาทนียกรรม และตั้งแต่นั้นมาตำแหน่ง Pope กับ King ถือว่ามีอำนาจเท่ากัน

ในปัจจุบัน “A Walk to Canossa” หมายถึงการรับศีลล้างบาปของคริสตศาสนิกชน (to eat humble pie)

ในสมัยพระเจ้าซาลส์ที่ 5 (Charles V) ซึ่งเป็นรัชทายาทของพระเจ้าซาลส์สมาญ ได้มีการทำสัญญา "Peace of Augsburg" ใน ค.ศ.1535 อันมีผลทำให้ปัญหาความแตกแยกทางศาสนาในเยอรมันหมดไปเพราะพวก Protestant มีสิทธิเท่าเทียมกับพวก Catholic แต่ปัญหาทางการเมืองยังคงมีความแตกแยกอยู่ เมื่อมีทรงแก้ไขได้จึงทรงสละราชสมบัติ ผลที่ตามมาคือเกิดความขัดแย้งเรื่องความเชื่อทางศาสนา เกิดมีกลุ่มการเมืองทางศาสนา ขึ้นมา 2 กลุ่ม คือ Protestant Union และ Catholic League ความขัดแย้งทวีความรุนแรง ในที่สุดเกิดสงครามทางศาสนาขึ้นในดินแดนของประเทศเยอรมัน เรียกว่า "Thirty Years War" (ค.ศ.1618-ค.ศ.1648) ประชาชนต้องเสียชีวิตลงเป็นจำนวนมาก และภายหลังการปฏิวัติในประเทศฝรั่งเศส ค.ศ.1789 ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเยอรมัน เกิดมีกลุ่มพลังอำนาจทางการเมือง ขบวนการปฏิรูปสังคมให้ทุกคนมีความเสมอภาคกัน ยกเลิกระบบทาสติดที่ดิน ทำลายอำนาจพวกขุนนาง ตลอดจนให้มีเสรีทางการค้า ในที่สุดอาณาจักรไรช์ (Reich) ถึงจุดจบลง พระเจ้าฟรานซ์ที่ 2 (Franz II) ทรงสละราชสมบัติ นับเป็นภาระสิ้นสุด ยุคจักรวรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ของชนชาติเยอรมัน

สมาพันธ์รัฐเยอรมัน (German Confederation) ได้ถูกจัดตั้งขึ้นมาแทนที่อาณาจักรไรช์เดิม (The Old Reich) หากแต่ว่าเป็นการรวมกันอย่างหลวม ๆ ของรัฐอธิปไตยแต่ละรัฐ อำนาจที่แท้จริงคงเป็นของสองผู้ยิ่งใหญ่ในยุคนั้น คือ ปรุสเซีย (Prussia) และออสเตรีย (Austria) เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงเริ่มมีการประท้วงและมีการเคลื่อนไหวต่าง ๆ อาทิ การเคลื่อนไหวของขบวนการกรรมกรใน ค.ศ.1844 และใน ค.ศ.1848 เกิดมีการจลาจลทางการเมือง (uprising) ในเกือบทุกรัฐ ในปีเดียวกันนี้ Karl Marx เริ่มเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์ ซึ่งความรู้สึกของประชาชนชาวเยอรมันส่วนใหญ่มีความกลัวฝ่ายซ้ายมากกว่ากลัวอำนาจแบบเก่า ในที่สุดขบวนการต่อต้านในทุกแห่งก็ยุติลงไปเอง ด้วยเหตุผลที่ว่ากลัวเกิดสภานาธิปไตย (Anarchy)¹³

¹³ ลีททิพันธ์ พุทธหุน, "ลัทธิอนาธิปไตย" ใน ทฤษฎีการเมืองและจริยธรรม 3. 2527, หน้า 71-108.

ค.ศ.1849 ผู้แทนรัฐต่างๆ ได้มาประชุมกันที่เมืองแฟรงก์เฟิร์ต (Frankfurt) เพื่อร่างรัฐธรรมนูญ โดยใช้โบสถ์เพาล์สเคอเช่ (Paulskirche) เป็นสถานที่ประชุม **รัฐธรรมนูญฉบับ ค.ศ.1849** จึงเรียกว่า **Frankfurt Paulskirche Constitution** ซึ่งสรุปสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญ ค.ศ.1849 ได้แก่

1. รัฐสภา เรียกว่า Reichstag ประกอบด้วย 2 สภา คือ สภาผู้แทนราษฎร กับสภาซีเนต
2. ตำแหน่งจักรพรรดิ ได้รับเลือกตั้งจากรัฐสภา
3. ศาลสูงสุด มีอำนาจเหนือศาลประจำรัฐทั้งหมด และยังมีอำนาจตัดสินกรณีพิพาทระหว่างรัฐ
4. สิทธิขั้นพื้นฐานของราษฎร เขียนไว้ในภาคผนวก

สามารถกล่าวได้ว่ารัฐธรรมนูญ ค.ศ.1849 เป็นแบบอย่างของความเป็นประชาธิปไตยในลำดับแรก และเป็นแบบอย่างสำหรับรัฐธรรมนูญของเยอรมันฉบับต่อ ๆ มา ซึ่งได้แก่

- รัฐธรรมนูญแห่งสหพันธรัฐเยอรมันเหนือ ค.ศ.1867
- รัฐธรรมนูญแห่งอาณาจักรไรช์เยอรมัน ค.ศ.1871
- รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐไวมาร์ ค.ศ.1919
- รัฐธรรมนูญแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ค.ศ.1949

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายใต้รัฐธรรมนูญ ค.ศ.1849

หลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ค.ศ.1849 รัฐสภาได้เลือกพระเจ้าเฟรดเดอริก วิลเฮล์มที่ 4 (Frederick Wilhelm IV) แห่งปรัสเซีย ให้ดำรงตำแหน่ง Kaiser แต่พระองค์ทรงปฏิเสธด้วยเหตุผลที่ว่า เป็นรัฐธรรมนูญที่มาจากพวกปฏิวัติ พระองค์ไม่ต้องการเป็นหนี้บุญคุณพวกปฏิวัติ ดังนั้นเหตุการณ์วุ่นวายจึงเกิดตามมา โดยมีการจลาจลทางการเมือง (uprising) เกิดขึ้น เพราะประชาชนต้องการนำรัฐธรรมนูญฉบับนี้ออกมาใช้ให้ได้ การจลาจลทางการเมืองทำท่าจะลามไปสู่สงครามกลางเมือง (Civil War) ทหารจึงออกมาปราบปรามประชาชนร่วมกันรบแต่ฝ่ายแพ้ฝ่ายทหาร พระเจ้าเฟรดเดอริก วิลเฮล์มที่ 4 ทรงพยายามรวมเยอรมันให้เป็นหนึ่งเดียว แต่ทรงมีเงื่อนไขว่าต้องไม่รวมออสเตรียเข้าด้วย จึงเกิดสงครามกับออสเตรียทำให้พระองค์ต้องยอมจำนน ในที่สุดออกโต้ ฟอน บิสมาร์ค (Otto Von Bismarck) ได้เข้ามาจัดการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น จนสามารถเป็นผู้รวมชาติเยอรมันได้สำเร็จ

สรุป รัฐธรรมนูญ ค.ศ.1849 ยกเลิกไปโดยที่ยังไม่มีผลในการใช้บังคับ

ก่อนมีการใช้รัฐธรรมนูญ ค.ศ.1867 ได้มีเหตุการณ์ที่ทำให้ยุโรปทั้งหมดต้องตกตะลึงกับฝีมือรบของปรัสเซียใน ค.ศ.1866 เพราะเกิดสงครามโดยฝ่ายปรัสเซียรบชนะออสเตรียและรัฐในเยอรมันตอนกลางและตอนใต้ทั้งหมด นับแต่นั้นมาชาติต่าง ๆ จึงยอมรับปรัสเซียว่าเป็นชาติมหาอำนาจใหม่

ใน ค.ศ.1867 บิสมาร์ค ซึ่งมีเชื้อสายปรัสเซีย ได้ทำการสถาปนาสหพันธรัฐเยอรมันเหนือขึ้น โดยมีปรัสเซียเป็นผู้นำ ตัวบิสมาร์คเองเข้าดำรงตำแหน่งอัครมหาเสนาบดี (chancellor)

รัฐธรรมนูญแห่งสหพันธรัฐเยอรมันเหนือ ค.ศ.1867 มีสาระสำคัญ สรุปได้ดังนี้ คือ

1. รัฐสภา ประกอบด้วย 2 สภา คือ

- Reichstag (สภาผู้แทนราษฎร) มาจากการเลือกตั้งจากประชาชน
- Bundesrat (สภาสหพันธ์) ซึ่งขณะนั้นมี 25 รัฐ และ 25 รัฐของเยอรมัน ในเวลานั้น ยังแบ่งออกเป็น 3 รัฐ ที่มีสภาพเป็นสาธารณรัฐกับอีก 22 รัฐ ที่มีกษัตริย์

โดยทางปฏิบัติ Reichstag จะมีอำนาจมากกว่า Bundesrat เพราะถือว่าเป็นตัวแทนชาวเยอรมันทั้งหมด และเป็นสภาที่มีชื่อเสียงมากที่สุดแห่งหนึ่งในทวีปยุโรป

2. ตำแหน่งกษัตริย์แห่งปรัสเซีย

- เป็นประมุขของสหพันธรัฐ มียศเป็น Kaiser
- เป็นผู้แทนอาณาจักรไรช์ ในการติดต่อกับต่างประเทศ
- เป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุดของกองทัพ (เฉพาะเวลาสงคราม)
- เป็นผู้แต่งตั้งและถอดถอน Chancellor

ภายใต้รัฐธรรมนูญ ค.ศ.1867 เรียกว่าอาณาจักรไรช์เยอรมัน ผู้ดำรงตำแหน่ง Kaiser คือ พระเจ้าวิลเฮล์มที่ 1 (Wilhelm I) ส่วนบิสมาร์คดำรงตำแหน่ง Chancellor ในทางปฏิบัติ ด้วยความสามารถพิเศษในหลายด้าน ทำให้บิสมาร์คมีอำนาจมาก แม้แต่กับศาสนจักร บิสมาร์คก็สามารถในการเจรจากับสันตะปาปาเลโอที่ 8 ได้ อย่างไรก็ดี การดำเนินนโยบายที่ผิดพลาดของบิสมาร์ค ได้แก่ การห้ามมีพรรคฝ่ายค้าน และต่อมาใน ค.ศ. 1890 Kaiser องค์ใหม่คือพระเจ้าวิลเฮล์มที่ 2 (Wilhelm II) ซึ่งไม่โปรดบิสมาร์ค และปลดบิสมาร์คออกจากตำแหน่งประเทศเยอรมัน ภายใต้ Kaiser องค์ใหม่จึงต้องเผชิญหน้ากับพวกจักรวรรดินิยมอย่างโดดเดี่ยว โดยท่าทีของเยอรมันอยู่ในลักษณะที่ล่อแหลมต่อการเกิดสงคราม (สำหรับบิสมาร์คนั้นถึงแก่กรรมใน ค.ศ.1898)

รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐไวมาร์ ค.ศ.1919

สาธารณรัฐไวมาร์ (Weimar Republic) เกิดขึ้นจากการที่ประเทศเยอรมันเป็นฝ่ายแพ้ในสงครามโลกครั้งที่ 1 กล่าวได้ว่า นับตั้งแต่เริ่มสงคราม อำนาจของ Kaiser ก็เริ่มหมดลง การรบของเยอรมันใน ค.ศ.1914 ก็มองไม่เห็นทางที่จะเอาชนะฝ่ายอังกฤษ ฝรั่งเศส และรัสเซีย ยิ่งเมื่อสหรัฐอเมริกาอยู่เบื้องหลังฝ่ายสัมพันธมิตรก็ยิ่งส่อให้เห็นถึงอนาคตของความพ่ายแพ้ ใน ค.ศ.1916 จอมพลไฮเดนเบอร์ค (Field Marshal Von Hindenburg) จึงได้รวบรวมอำนาจปกครองโดยให้นายพลลูเดนดอร์ฟ (General Erich Ludendorff) เป็นหัวหน้า แต่กองทัพเยอรมันก็รบสู้ฝ่ายกองทัพสัมพันธมิตรไม่ได้ ใน ค.ศ.1918 ฝ่ายเยอรมันจึงยอมจำนน ในขณะที่เดียวกันพระเจ้าวิลเฮล์มที่ 2 ทรงสละราชบัลลังก์เพื่อเป็นการปกป้องระบอบกษัตริย์มิให้ต้องเสื่อมเสียเกียรติยศ ฝ่ายสัมพันธมิตรจึงได้ร่างสนธิสัญญาแวร์ซายส์ (Versaille Treaty) โดยฝ่ายเยอรมันต้องลงนามในวันที่ 28 มิถุนายน ค.ศ.1919

รัฐธรรมนูญไวมาร์ ค.ศ.1919 สรุปได้ดังนี้ คือ

1. ตำแหน่งประธานาธิบดีมีอำนาจมาก มีวาระสมัย 7 ปี และประธานาธิบดีสามารถมีอำนาจเด็ดขาดในภาวะฉุกเฉิน โดยได้รับความเห็นชอบจากนายกรัฐมนตรี
2. รัฐสภาประกอบด้วย 2 สภา คือ
 - Reichstag (สภาผู้แทนราษฎร)
 - Reichsrat (สภาผู้แทนรัฐ)
3. ประชาชนชาวเยอรมันทั้งเพศชายและเพศหญิงที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป เป็นผู้ที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งได้ (voters) นับได้ว่า เป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกของเยอรมันที่ให้สิทธิสตรีในการเลือกตั้งเท่าเทียมบุรุษ (Universal Suffrage)
4. มีในเรื่องสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน (Basic Human Rights)
5. มีการจัดตั้งพรรคการเมืองตามกฎหมาย

กล่าวได้ว่าเป็นการปกครองในระบบประชาธิปไตย (A new democratic system of Weimar Republic) สำหรับปัญหาหนัก (severe problems) ภายใต้สาธารณรัฐไวมาร์ คือ สนธิสัญญาที่เป็นผลมาจากสงครามโลกครั้งที่ 1 การต้องจ่ายค่าประติมากรรมสงครามแก่ฝ่ายสัมพันธมิตร และระบบการเมืองภายในที่เผชิญกับทั้งฝ่ายซ้ายจัดและฝ่ายขวาจัด

ใน ค.ศ.1923 เกิดภาวะเงินเฟ้อ (inflation) ทำให้สกุลเงินของเยอรมันไร้ค่า และใน ค.ศ.1929 มีภาวะการว่างงานเกือบ 1 ใน 3¹⁴ เหตุการณ์เหล่านี้ถือว่าเป็นวิกฤตการณ์ (crisis) นำมาซึ่งความตึงเครียดทางการเมือง (political tension) วิถีการล่มลงของระบอบประชาธิปไตยเริ่มปรากฏให้เห็น ประเทศเยอรมนีช่วงนี้ต้องพบกับปัญหาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

ความล้มเหลวของสาธารณรัฐไวมาร์ มาจากการที่ความเป็นประชาธิปไตยขึ้นอยู่กับชนชั้นผู้นำมากกว่าระเบียบทางการเมือง ซึ่งประชาชนยังมีความสงสัยในความชอบธรรม (Legitimacy) ของไวมาร์ สิ่งที่เป็นปัญหามากที่สุดก็คือรัฐธรรมนูญไวมาร์เขียนไม่ชัดเจนในเรื่องอำนาจของรัฐสภา (Parliament) กับประธานาธิบดี (President) อีกทั้งรัฐธรรมนูญยังให้อำนาจพิเศษในสถานการณ์พิเศษ (Emergency Power) แก่ประธานาธิบดี และเมื่อประธานาธิบดีไฮเดนเบอร์ก (Hindenburg) แต่งตั้งให้อดอล์ฟ ฮิตเลอร์ (Hitler) เป็นนายกรัฐมนตรีในวันที่ 30 มกราคม ค.ศ.1933 ถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นในจุดจบของระบอบประชาธิปไตย (Democracy soon came to an end)

ประเทศเยอรมนีสมัยนาซี มีอดอล์ฟ ฮิตเลอร์ เป็นผู้นำ (The Third Reich ค.ศ. 1933 – 1945)

หนทางสู่อำนาจของฮิตเลอร์ สรุปลงได้เป็น 2 ประเด็นใหญ่ คือ

1. ความรู้สึกชาตินิยมสุดขั้ว
2. สนธิสัญญาแวร์ซายส์

ในยุคที่เศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก เป็นยุคที่พรรคฝ่ายซ้ายจัดกำลังมาแรง ทำให้เกิดความรู้สึกชาตินิยมอย่างสูงขึ้นในเยอรมัน ฮิตเลอร์ได้ใช้สถานการณ์ดังกล่าว จนทำให้ตนได้รับความนิยมอย่างสูง ตลอดจนพรรคฝ่ายขวาของตนก็ได้รับการเลือกตั้ง คือ พรรคชาติสังคมนิยม (National Socialist Party)

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า รัฐธรรมนูญไวมาร์ ค.ศ.1919 (มาตรา 48) ให้อำนาจเด็ดขาดแก่ประธานาธิบดีในยามวิกฤต ประธานาธิบดีไฮเดนเบอร์กจึงแต่งตั้งให้ฮิตเลอร์ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี (Reich Chancellor) ใน ค.ศ.1933 ฮิตเลอร์สามารถสร้างคะแนนนิยมในหมู่ประชาชนผู้เลือกตั้ง อีกทั้งยังได้รับการยอมรับจากพรรคชนชั้นกลางทั้งหมด สิ่งนี้ทำให้

¹⁴ Russell J Dalton, "Politics in West Germany" in *Comparative Politics Today A World View*. 1993, pp 258-259.

ใน ค.ศ.1934 ประธานาธิบดีไฮเดินเบอร์กถึงแก่อสัญกรรม ฮิตเลอร์จึงรวมตำแหน่งประธานาธิบดีกับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีไว้ที่ตนผู้เดียว ประกาศตั้งตนเป็นผู้นำรวมทั้งรวบอำนาจในตำแหน่งผู้บัญชาการกองทัพอีกด้วย เรียกว่าตำแหน่งผู้นำ หรือ “Führer” เป็นการรวบอำนาจทั้งหมดไว้ที่บุคคลเพียงคนเดียว ปรากฏว่าชนชาวเยอรมันส่วนใหญ่ต้องยอมรับโดยไม่มี การต่อต้านแต่อย่างใด ทั้งนี้อาจเนื่องจากระบบประชาธิปไตยภายใต้สาธารณรัฐไวมาร์ดำรงอยู่ในระยะเวลานั้น จึงไม่ได้ฝังรากไว้ให้แก่ประชาชนชาวเยอรมัน การปกครองแบบเผด็จการโดยผู้นำเข้ามาแทนที่ประชาธิปไตย

ฮิตเลอร์บัญชาการ 2 องค์กรที่สำคัญ คือ

1. สถาบันทางการเมือง (Government Institutions)
2. พรรคนาซี (The Nazi Party)

ฮิตเลอร์กำจัดพรรคฝ่ายค้านอื่น ๆ ทั้งหมด คงมีแต่พรรคนาซีเท่านั้น จึงเรียกกันว่า เป็นสมัชชาซี (The Nazi regime) นอกจากนี้มีการปราบชาวยิว (Jews) จำนวนมากมาย มหาศาลด้วยวิธีโหดร้าย โดยการกระทำข้อนี้ของฮิตเลอร์ ไม่อาจลบล้างไปได้จากความทรงจำของมวลมนุษยชาติในโลก

ใน ค.ศ.1935 ได้ผนวกแคว้นซาร์ (Saar) กลับมาเป็นของเยอรมัน ใน ค.ศ.1938 เข้าครอบครองออสเตรีย และยึดครองแคว้นซูดเตน (Sudeten) ของเชโกสโลวาเกีย ต่อมาได้ฉีกสนธิสัญญาแวร์ซายส์ทิ้ง และนำประเทศเข้าสู่สงครามโลกครั้งที่ 2 ในวันที่ 1 กันยายน ค.ศ.1939 กองทัพเยอรมันบุกโจมตีโปแลนด์ การรบใช้เวลา 6 วัน เยอรมันก็ยึดกรุงวอร์ซอได้ใน ค.ศ.1940 เยอรมันโจมตีกรุงปารีสได้ ใน ค.ศ.1941 เยอรมันโจมตีรัสเซียและยึดกรุงมอสโกได้ แต่ก็ต้องถอยทัพออกไปเพราะทนต่อสภาพดินฟ้าอากาศที่หนาวจัดไม่ไหว ต่อมาใน ค.ศ.1942 เมื่อสหรัฐอเมริกาประกาศสงครามกับเยอรมันและฝ่ายอักษะ โดยเข้าร่วมกับฝ่ายสัมพันธมิตร มีผลทำให้ฝ่ายเยอรมันต้องพ่ายแพ้สงคราม ในที่สุดอาณาจักรไรช์ทั้งหมดถูกยึดครองใน ค.ศ.1945 โดยมีข่าวปรากฏออกมาว่า ฮิตเลอร์กระทำอัตวินิบาตกรรม (suicide) ในวันที่ 30 เมษายน ค.ศ.1945 และผู้ที่เข้ารับการปฏิบัติหน้าที่แทนคือ Grand Admiral Donitz ซึ่งถูกจับกุมและยอมจำนนต่อฝ่ายสัมพันธมิตรโดยไม่มีเงื่อนไข

ประเทศเยอรมนีกับผลกระทบภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2

- ในฐานะผู้แพ้สงคราม ประเทศเยอรมันต้องยอมจำนนต่อเงื่อนไขของผู้ชนะทุกประการ ซึ่งได้แก่

- ดินแดนที่เคยผนวกได้ในสมัยนาซี ช่วง ค.ศ.1939-1940 ต้องคืนให้เจ้าของเดิมทั้งหมด

- ดินแดนของประเทศถูกแบ่งออกเป็น 2 ประเทศ คือ เยอรมันตะวันตก (West Germany) อยู่ภายใต้การยึดครองของอังกฤษ ฝรั่งเศส และสหรัฐอเมริกา ส่วนเยอรมันตะวันออก (East Germany) อยู่ภายใต้การยึดครองของสหภาพโซเวียต โดยที่มีลัทธิทางการเมืองที่แตกต่างกัน กล่าวคือในดินแดนเขตเยอรมันตะวันตกปกครองระบอบประชาธิปไตย และในดินแดนเขตเยอรมันตะวันออก ปกครองระบอบคอมมิวนิสต์

- กรุงเบอร์ลิน (Berlin) ซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศมาตั้งแต่สมัย ค.ศ.1871 ก็ถูกแบ่งเป็นเขตยึดครองเช่นกัน กล่าวคือ เบอร์ลินตะวันออกเป็นเขตยึดครองของสหภาพโซเวียต จึงมีการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ และในเขตเบอร์ลินตะวันตกเป็นเขตยึดครองของอังกฤษ ฝรั่งเศส สหรัฐอเมริกา จึงมีการปกครองแบบประชาธิปไตย

- ในสภาพของบ้านเมือง สรุปลงได้ว่าผลของสงครามโลกครั้งที่ 2 60 ล้านชีวิตหายไปจากสงคราม 6 ล้านชาวยิวถูกฆ่าโดยนาซี ประเทศพังพินาศย่อยยับ อุตสาหกรรมและระบบการคมนาคมขนส่งถูกทำลาย คนเป็นล้านชีวิตไร้ที่อยู่อาศัย (homeless) แม้แต่อาหารก็ขาดแคลน¹⁵

กล่าวโดยสรุป ประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์ของเยอรมัน ต่างจากชาติอื่น ๆ ในยุโรปตะวันตก ในภาพรวมของการปกครองจะเป็นในลักษณะ authoritarian โดยมีค่านิยมแบบประชาธิปไตย (democratic values) เข้ามาแทรกบ้างในบางช่วง ซึ่งสรุปได้ดังนี้

- ยุคประวัติศาสตร์ ต่อจากจักรวรรดิโรมัน
- ยุคจักรวรรดิโรมัน (The German Empire) อาณาจักรไรช์ (Reich) (ค.ศ.1871-ค.ศ.1918)
- ยุคสาธารณรัฐไวมาร์ (The Weimar Republic) (ค.ศ.1919-ค.ศ.1933)
- ยุคนาซี, อาณาจักรไรช์ที่ 3 (The Third Reich) (ค.ศ.1939-ค.ศ.1945)
- ยุคการแบ่งประเทศภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 (West Germany and East Germany) (ค.ศ.1949-ค.ศ.1990)

¹⁵ Russell J. Dalton., *ibid.*, p 259.

ประวัติศาสตร์ในยุคปัจจุบัน

ถ้าจะนับจากเหตุการณ์ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่มีการแบ่งประเทศเยอรมัน ออกเป็น 2 ประเทศ และ 2 ลัทธิทางการเมือง คือประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยเยอรมัน หรือเยอรมันตะวันออก (German Democratic Republic) กับประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐ-เยอรมันหรือเยอรมันตะวันตก (The Federal Republic of Germany) ก็อาจจัดได้ว่าเป็นประวัติศาสตร์ในยุคปัจจุบันของเยอรมัน คือเริ่มจาก ค.ศ.1949 จนถึงการรวมประเทศ ในวันที่ 3 ตุลาคม ค.ศ.1990

ลำดับเหตุการณ์ (chronology) ที่สำคัญในช่วงดังกล่าว ได้แก่

ค.ศ.1945

- มีการแต่งตั้งสภาเพื่อพิจารณาปัญหาเบอร์ลิน เรียกว่า “Magistrat”
- มีการตั้งกองบัญชาการฝ่ายพันธมิตรเพื่อปกครองเบอร์ลิน เรียกว่า “Allied

Kommandatura”

- มีการประชุมที่เมือง Potsdam โดยสตาลิน (สหภาพโซเวียต) ทรูแมน (สหรัฐอเมริกา) เชอร์ชิล (อังกฤษ) เพื่อพิจารณาโยบายการครอบครองประเทศเยอรมนี
- ฝรั่งเศสอ้างสิทธิ์ขอในการเป็นผู้รับผิดชอบเยอรมันด้วย

ค.ศ.1946

- มีการร่างรัฐธรรมนูญสำหรับเบอร์ลิน โดยได้รับการยอมรับจากฝ่ายพันธมิตร แต่ถือว่าเป็นรัฐธรรมนูญชั่วคราว

ค.ศ.1947

- ท่าทีของสหรัฐอเมริกาที่มีต่อยุโรป และเยอรมัน คือ มี Truman Doctrine และมี Marshall Plan
- ศาสตราจารย์ Ernst Reuter ได้รับเลือกให้เป็นนายกเทศมนตรีเบอร์ลิน

ค.ศ.1948

- ท่าทีของฝ่ายสหภาพโซเวียต คือยึดอำนาจในประเทศเชคโกสโลวาเกีย
- โซเวียตตั้งข้อจำกัดการเดินทางรถไฟและถนนหลวง เรียกว่า “Little Blockade” โซเวียตยังปิดเส้นทางไปเบอร์ลิน
- มหาวิทยาลัยแห่งกรุงเบอร์ลิน (University of Berlin) อยู่ภายใต้การควบคุมของ สภา Magistrat
- ฝ่ายโซเวียตถอนตัวออกจาก Allied Kommandatura

- ฝ่ายโซเวียตปิดเส้นทางไปเบอร์ลินโดยสิ้นเชิง พร้อมตัดกำลังไฟฟ้าทั้งหมด โดยอ้างว่าเป็นเรื่องปัญหาขัดข้องทางด้านเทคนิค (Technical Difficulties)

- ฝ่ายสหรัฐอเมริกา ส่งความช่วยเหลือโดยเส้นทางขนส่งทางอากาศ เรียกว่า "Airlift" และสหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส ร่วมกันประท้วงต่อโซเวียตที่ปิดพรมแดน ซึ่งฝ่ายโซเวียตก็ตอบยืนยันว่าเป็นเรื่อง Technical Difficulties ฝ่ายมหาอำนาจตะวันตก จึงยื่นเรื่องกรณีพิพาทปัญหาเบอร์ลินไปยังสหประชาชาติ (UN.)

- Friedrich Ebert ได้รับเลือกเป็นนายกรัฐมนตรีเบอร์ลินตะวันออก

ค.ศ.1949

- วันที่ 12 พฤษภาคม การปิดกั้นเขตแดน (Berlin Blockade) ยกเลิกไป (หลังจาก ใช้นาน 10 เดือน กับ 23 วัน)

- วันที่ 23 พฤษภาคม มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญสำหรับเยอรมันตะวันตก เรียกว่า "The Basic Law"

- วันที่ 30 พฤษภาคม มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญสำหรับเยอรมันตะวันออก

- ในเดือนสิงหาคม มีการเลือกตั้งสภาผู้แทนราษฎร (Bundestag) เป็นครั้งแรก ในเยอรมันตะวันตก และผู้ที่ได้รับเลือกให้เป็นนายกรัฐมนตรีคนแรก คือ คอนราด อาเคเนาเวร์ (Konrad Adenauer)

- ในเดือนกันยายน การขนส่งทางอากาศที่เรียกว่า airlift สิ้นสุดลง

- ในเดือนตุลาคม มีการประกาศให้เบอร์ลินเป็นเมืองหลวงของเยอรมันตะวันออก และมีประธานาธิบดีชื่อ Pieck

- ในเดือนธันวาคม เยอรมันตะวันตกและเบอร์ลินตะวันตก ได้รับเงินช่วยเหลืออย่างเต็มที่ ตามแผนการมาร์แชล

ค.ศ. 1950

- ฝ่ายสหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส ยืนยันสิทธิที่จะมีต่อไปในเบอร์ลินและสิทธิในการปกป้องผู้อาศัยอยู่ในเบอร์ลินด้วย

- ในเดือนมิถุนายน ทางด้านเอเชีย มีเหตุการณ์กองทัพเกาหลีเหนือ (ฝ่ายคอมมิวนิสต์) บุกเกาหลีใต้ (ฝ่ายประชาธิปไตย) ดังนั้นในเดือนกันยายน รัฐมนตรีต่างประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส ออกประกาศว่า "รัฐบาลฝ่ายพันธมิตรจะดูแลเยอรมันตะวันตกและเบอร์ลินตะวันตก โดยถือว่า การโจมตีบุกกรุกเยอรมันตะวันตกและเบอร์ลินตะวันตก จะเหมือนหนึ่งว่าเป็นการโจมตีต่อพวกเขาทั้งหมดด้วย"

ค.ศ.1951

- มีการตกลงทำสัญญาทางการค้าระหว่างเยอรมันตะวันตกกับเยอรมันตะวันออก
- มีการประชุมที่กรุงปารีส ระหว่างรัฐมนตรีต่างประเทศของสหรัฐ อังกฤษ ฝรั่งเศสและเยอรมันตะวันตก เพื่อการรวมเยอรมันตะวันตกเข้ากับยุโรปตะวันตก

ค.ศ.1952

- ฝ่ายโซเวียตร่างสัญญาสันติภาพไปยังมหาอำนาจฝ่ายตะวันตก โดยได้รับการตอบกลับมาว่า การเลือกตั้งโดยเสรีขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของรัฐบาลเยอรมันทั้งหมด ซึ่งฝ่ายโซเวียตก็คัดค้านไม่ให้เจ้าหน้าที่ของสหประชาชาติมาตรวจตราผลการเลือกตั้งของเยอรมันทั้งหมดเช่นกัน

- เยอรมันตะวันออกได้ตัดสายโทรศัพท์ระหว่างเบอร์ลินตะวันตกกับเบอร์ลินตะวันออก และมีการปิดเขตแดนด้วย เพื่อเป็นการแก้เผ็ดต่อฝ่ายพันธมิตรตะวันตก

ค.ศ.1953

- ผู้นำฝ่ายโซเวียต คือ สตาลิน (Stalin) ถึงแก่อสัญกรรม
- มีการจลาจลเกิดขึ้นในเยอรมันตะวันออก ฝ่ายสหรัฐ เสนอให้ความช่วยเหลือด้านเสบียงอาหารแก่เยอรมันตะวันออก แต่ฝ่ายโซเวียตปฏิเสธความช่วยเหลือนี้
- Ernst Reuter นายกรัฐมนตรีเบอร์ลินตะวันตก ถึงแก่อสัญกรรม

ค.ศ.1954

- ประเทศมหาอำนาจทั้ง 3 มีการประชุมกันในปัญหาเกี่ยวกับเบอร์ลิน
- ประเทศสหภาพโซเวียตประกาศว่า จะโอนอำนาจอธิปไตยให้เยอรมันตะวันออก
- สภา Bundestag ของเยอรมันตะวันตก ประกาศไม่รับรองเยอรมันตะวันออก
- มีการเลือกตั้งประธานาธิบดีในเยอรมันตะวันตก โดย Theodore Heuss ได้รับเลือกให้เป็นประธานาธิบดีอีกสมัยหนึ่ง
- รัฐมนตรีต่างประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส ประชุมกันเกี่ยวกับเรื่องเบอร์ลิน โดยชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในเรื่องการรักษาความปลอดภัยและสวัสดิการแก่เบอร์ลิน
- เยอรมันตะวันตกเข้าร่วมในองค์การ NATO
- มีการจัดตั้งสหภาพยุโรปตะวันตกขึ้น (West European Union)
- มีการเลือกตั้งในเบอร์ลินตะวันตก Otto Suhr ได้รับเลือกเป็นนายกรัฐมนตรี

ค.ศ.1955

- เยอรมันตะวันตก เข้าเป็นสมาชิกองค์การ NATO
- มีการตั้ง Warsaw Pact ขึ้นในกลุ่มประเทศฝ่ายตะวันออก

- นายกรัฐมนตรีของเยอรมันตะวันตกคือ Adenauer ได้สนทนากับประมุขฝ่ายโซเวียต ผลคือความสัมพันธ์ทางการทูตได้เกิดขึ้น และทางโซเวียตได้ส่งเชลยชาวเยอรมันกลับคืน

ค.ศ.1956

- ผู้นำโซเวียต Nikita Khrushchev ประกาศลัทธิ Stalinism
- เยอรมันตะวันตก ประกาศให้พรรคคอมมิวนิสต์เป็นพรรคผิดกฎหมาย
- เยอรมันตะวันตกและฝรั่งเศสตกลงร่วมกันที่จะให้ Saarland อยู่ในเยอรมันตะวันตก

ค.ศ.1957

- Saarland เป็นของเยอรมันตะวันตก
- สหภาพโซเวียตส่งดาวเทียม Sputnik
- เยอรมันตะวันตกเลิกล้มความสัมพันธ์ทางการทูตกับยูโกสลาเวีย (ภายใต้เงื่อนไขของ Hallstein Doctrine)

ค.ศ.1958

- มีการจัดตั้งตลาดร่วมยุโรป (EEC) โดยเยอรมันตะวันตกได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกด้วย
- Charles de Gaulle เป็นผู้นำประเทศฝรั่งเศส
- Khrushchev ประกาศว่า พันธมิตรตะวันตกต้องออกไปจากเบอร์ลิน โดยให้เบอร์ลินเป็นนครเสรี (free city)
- Eisenhower ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา ปฏิเสธข้อเสนอของฝ่ายโซเวียต

ค.ศ.1959

- ฝ่ายสหรัฐอเมริกา เริ่มพูดถึงวิธีการรวมประเทศเยอรมัน (German Reunification)
- พรรค SPD แห่งเยอรมันตะวันตก เสนอแผนการรวมประเทศ
- De Gaulle สนับสนุนนโยบายรวมชาติเยอรมัน และ Adenauer เดินทางไปเยือนฝรั่งเศสเป็นครั้งแรก ต่อมา De Gaulle ได้ไปเยือนกรุงบอนน์ใน ค.ศ. 1962
- รัฐมนตรีต่างประเทศสหรัฐอเมริกา, อังกฤษ, ฝรั่งเศส และสหภาพโซเวียต ประชุมกันที่กรุงเจนีวา เพื่อพิจารณาปัญหาเยอรมันและเบอร์ลิน ซึ่งการประชุมเจนีวาสิ้นสุดลงในรูปแบบ "deadlock"

ค.ศ.1960

- เริ่มมีการเซ็นสัญญาทางการค้า ระหว่างเยอรมันตะวันตกกับเยอรมันตะวันออก
- John F. Kennedy ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา

ค.ศ.1965

- เกิดกรณี Bay of Pigs ขึ้น
- Kennedy (U.S.A.) และ Krushev (U.S.S.R) พบกันที่กรุงเวียนนา
- ฝ่ายพันธมิตรตะวันตก ปฏิเสธข้อเสนอของ Krushev
- กลุ่ม Warsaw Pact ประชุมกันที่กรุงมอสโก
- มีการสร้างกำแพงเบอร์ลิน (Berlin Wall) ในเดือนสิงหาคม เป็นการปิดเขตแดนในกรุงเบอร์ลิน โดย Walter Ulbricht ซึ่งเป็นผู้นำเยอรมันตะวันออก ตัดสินใจให้สร้าง
- มีเหตุการณ์รถถังของสหรัฐอเมริกาขับของสหภาพโซเวียต ออกมาเผชิญหน้ากันที่ด่านตรวจในเบอร์ลิน จนทำให้ Adenauer ซึ่งเป็นผู้นำเยอรมันตะวันตก ต้องเดินทางไปสหรัฐอเมริกาเพื่อถกปัญหาเบอร์ลิน

ค.ศ.1962

- ทางฝ่ายสหรัฐอเมริกาขับฝ่ายโซเวียต มีการเจรจากันหลายครั้งเรื่องปัญหาเบอร์ลิน
- Adenauer เดินทางไปเยือนฝรั่งเศสเป็นครั้งแรก และต่อมา De Gaulle ได้เดินทางไปเยือนกรุงบอนน์
- โซเวียตปฏิเสธที่จะเจรจากับสี่มหาอำนาจตะวันตกเกี่ยวกับเบอร์ลิน
- มีการเจาะอุโมงค์ใต้ดิน 29 แห่ง ในเยอรมันตะวันออก เพื่อหนีไปยังเบอร์ลินตะวันตก

ค.ศ.1963

- ประเทศคิวบารับรองเยอรมันตะวันออก กรุงบอนน์จึงตัดขาดมิตรภาพกับคิวบา
- ฝรั่งเศสประกาศทดลองอาวุธนิวเคลียร์
- ประธานาธิบดี Kennedy แห่งสหรัฐอเมริกา ได้เดินทางไปเยือนเบอร์ลินตะวันตก โดย Kennedy ได้สร้างความประทับใจแก่ชาวเยอรมันที่อาศัยอยู่ในกรุงเบอร์ลิน โดยมีข้อความกล่าวในสุนทรพจน์ประโยคหนึ่งเป็นภาษาเยอรมันว่า "ich bin ein Berliner" ซึ่งแปลว่า "ฉันก็เป็นชาวเบอร์ลินคนหนึ่งเช่นกัน"
- Krushev ได้เดินทางไปเยือนเบอร์ลินตะวันออกบ้าง (3 วันหลังจากที่ Kennedy ไปเยือนเบอร์ลินตะวันตก)
- De Gaulle เดินทางไปเยือนเยอรมันตะวันตก
- Krushev เดินทางไปเยือนยูโกสลาเวีย
- Kennedy เซ็นสัญญาเลิกทดลองอาวุธนิวเคลียร์

- ได้มีเหตุการณ์ที่เยอรมันตะวันตก คือ นายกรัฐมนตรี Adenauer ลาออก โดย Ludwig Erhard ขึ้นมาดำรงตำแหน่งสืบต่อ
- ได้มีเหตุการณ์สะเทือนขวัญไปทั่วโลก เมื่อ Kennedy ถูกลอบสังหารที่เมือง Dallas ในรัฐ Texas ของ U.S.A.
- มีข้อตกลง Passierchein Agreement ซึ่งมีผลทำให้ชาวเบอร์ลินตะวันตกสามารถไปเยี่ยมญาติที่อยู่ในเบอร์ลินตะวันออกได้

ค.ศ.1964

- มีทางผ่านเส้นใหม่สำหรับผู้ที่จะไปเยือนเยอรมันตะวันตก
- Erhard เจรจากับ De Gaulle ที่กรุงปารีส และ Erhard เดินทางไปเยือนประธานาธิบดี Lyndon B. Johnson ที่สหรัฐอเมริกา
- Khrushchev และ Walter Ulbricht เสนอให้เบอร์ลินเป็นนครเสรี
- เยอรมันตะวันออกมีผู้นำคนใหม่ คือ Willi Stoph
- Kosygin ขึ้นมาเป็นผู้แทน Khrushchev
- ประเทศจีนทดลองระเบิดปรมาณู (atomic bomb)
- เริ่มให้ผู้เกษียณอายุ (คนแก่) จากเยอรมันตะวันออก ไปเยือนเยอรมันตะวันตก และเบอร์ลินตะวันตกได้

ค.ศ.1965

- มีการประชุมผู้นำเยอรมันตะวันตกกับฝรั่งเศส โดยประชุมกันที่ฝรั่งเศส
- มีเหตุการณ์ทางหลวงไปเบอร์ลินถูกปิดกัน 4 ชั่วโมง
- ประเทศจีนทดลองระเบิดปรมาณู ลูกที่ 2

ค.ศ.1966

- เยอรมันตะวันตก มีนายกรัฐมนตรีคนใหม่ คือ Kurt Georg Kiesinger
- รัฐบาลผสมของเยอรมันตะวันตก มีลักษณะที่เรียกว่า "Grand Coalition Government"

ค.ศ.1967

- นายกรัฐมนตรี Kiesinger ไปฝรั่งเศสเพื่อประชุมกับ De Gaulle
- เยอรมันตะวันตก และโรมานีเย ตกลงแลกเปลี่ยนทูตกัน
- รัฐมนตรีต่างประเทศเยอรมันตะวันตก คือ Willy Brandt ไปประชุมกับประธานาธิบดี Johnson ที่สหรัฐอเมริกา
- อดีตนายกรัฐมนตรีคนแรกของเยอรมันตะวันตก คือ Adenauer ถึงแก่อสัญกรรม
- กรุงบอนน์และเชโกสโลวาเกีย ตกลงค้าขายแลกเปลี่ยนกัน

- สหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียต ทำสัญญาที่จะไม่ทดลองอาวุธนิวเคลียร์
- การประชุม NATO ได้มีการพูดถึงเรื่องการรวมประเทศเยอรมัน

ค.ศ.1968

- กรุงบอนน์และกรุงเบลเกรด ตกลงแลกเปลี่ยนทูตซึ่งกันและกัน
- เส้น Oder – Neisser Line เป็นเส้นเขตแดนกันเยอรมันตะวันออก
- สภา Bundestag มีมติให้มีมาตราพิเศษในสถานการณ์พิเศษ (Emergency Law)

ในรัฐธรรมนูญของเยอรมันตะวันตก

- เยอรมันตะวันออก มีรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ขึ้นบังคับใช้
- นักศึกษาก่อการจลาจลทางการเมืองในมิวนิค, เบอร์ลิน และเมืองต่าง ๆ ใน

เยอรมันตะวันตก จากข้อห้ามของเยอรมันตะวันออกเกี่ยวกับเส้นทางไปเบอร์ลิน

- เยอรมันตะวันออกกำหนดให้มีพาสปอร์ตและวีซ่าสำหรับผู้ที่จะเดินทางไปยังเบอร์ลินตะวันออก

- กลุ่ม NATO ประชุมและกล่าวถึงข้อจำกัดการเดินทางไปเบอร์ลินว่าเป็นเรื่องสะท้อนต่อความมั่นคง

- มีเหตุการณ์โซเวียตบุกเชกโกสโลวาเกีย
- มีการประกาศ Breshnev Doctrine
- เยอรมันตะวันตก อนุญาตให้มีพรรคคอมมิวนิสต์ได้ (D.K.P.)
- เยอรมันตะวันตก และสหรัฐอเมริกา เจรจากตกลงเรื่องความมั่นคงของกองทหารอเมริกันในประเทศเยอรมัน

ค.ศ.1969

- Willy Brandt แห่งพรรค S.P.D. ขึ้นมาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแห่งเยอรมันตะวันตก

- นโยบายการรวมประเทศ (Die Ostpolitik) เริ่มดำเนินขึ้น

ค.ศ.1970

- ผู้นำเยอรมันตะวันตก (Willy Brandt) กับผู้นำเยอรมันตะวันออก (Willy Stoph) มีการตกลงเจรจาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

- รัฐมนตรีต่างประเทศเยอรมันตะวันตก เดินทางไปยังกรุงมอสโก โดยมีการลงนามในสนธิสัญญาสันติภาพกับสหภาพโซเวียต และจากสนธิสัญญาดังกล่าว เป็นการยอมรับว่าดินแดนปรัสเซียตะวันออกเป็นของสหภาพโซเวียตและของโปแลนด์

- ได้มีการลงนามในสนธิสัญญากับโปแลนด์ ถึงการยอมรับเขตแดนอย่างเป็นทางการ คือเขตกันดินแดนระหว่างประเทศเยอรมันทั้งสองที่เรียกว่า “Oder – Neisser Line”

ค.ศ.1971

- นับเป็นครั้งแรกที่รัฐบาลเยอรมันทั้งสองมาทำความตกลงกันเรื่องเส้นเขตแดน มีการเปิดโอกาสให้ชาวเบอร์ลินตะวันตกได้เข้าไปเยี่ยมญาติในเขตเบอร์ลินตะวันออกและในเขตเยอรมันตะวันออก

- มีการติดต่อทางโทรศัพท์ระหว่างเบอร์ลินตะวันตกกับเบอร์ลินตะวันออกหลังจากหยุดไปนานถึง 19 ปี

- ประเทศเยอรมันตะวันออก ได้มีผู้นำคนใหม่ คือ Erich Honecker (ขึ้นมาแทนที่ Walter Ulbricht)

- มีการตกลงเกี่ยวกับการไปรษณีย์ระหว่างเยอรมันตะวันตกกับเยอรมันตะวันออก

- Willy Brandt ได้รับรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพ (Nobel Peace Prize)

ค.ศ.1972, ค.ศ.1973

- พรรค SPD เป็นรัฐบาลของเยอรมันตะวันตก นโยบาย Die Ostpolitik ดำเนินไปอย่างจริงจัง เริ่มมองเห็นภาพการรวมประเทศเยอรมันทั้งสองอย่างเป็นรูปธรรม

ค.ศ.1974

- Willy Brandt ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของเยอรมันตะวันตก เพราะทางโซเวียตให้ข่าวทางหนังสือพิมพ์ว่า ที่ปรึกษาคณสิทของ Brandt ที่ชื่อ Gunter Guillaume แท้จริงแล้วก็คือ Spy (สายลับที่ฝ่ายเยอรมันตะวันออกส่งมากระทำการจารกรรม) การลาออกครั้งนี้คือ Spirit ในมารยาททางการเมืองของผู้นำประเทศที่ Civilize

- ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเยอรมันตะวันตกแทนที่ Brandt คือ Helmut Schmidt จากพรรค SPD

ค.ศ.1975

- Helmut Schmidt ทำหน้าที่นายกรัฐมนตรี จนถึงปีต่อไปที่จะครบกำหนดการเลือกตั้งทั่วไป

ค.ศ.1976

- มีการเลือกตั้งทั่วไป Helmut Schmidt ชนะการเลือกตั้ง และได้เป็นนายกรัฐมนตรีต่อไป โดยเป็นรัฐบาลผสมร่วมกับพรรค FDP และบริหารประเทศครบวาระสมัย 4 ปี คือ ค.ศ.1976-ค.ศ.1980

ค.ศ.1977

- Helmut Schmidt ถูกโจมตีในด้านนโยบายต่างประเทศอย่างมาก ซึ่งความแตกต่างด้านความสามารถระหว่าง Willy Brandt กับ Helmut Schmidt มองเห็นได้ชัดเจน แม้จะมีนโยบายในแบบพรรค SPD ก็ตาม

ค.ศ.1978

- ประธานาธิบดี Jimmy Carter แห่งสหรัฐอเมริกา ได้เดินทางมาเยือนเยอรมันตะวันตกและเยือนกรุงเบอร์ลินตะวันตก (ซึ่ง Kennedy เคยมาเยือนใน ค.ศ.1963)

ค.ศ.1979

- โลกต้องตกตะลึงเมื่อสหภาพโซเวียตส่งกองทัพเข้ายึดครองประเทศอัฟกานิสถาน
- Helmut Schmidt เจรจาทางการทูต ของร้องให้ Breshnev ถอนทหารออกจากอัฟกานิสถานเพื่อลดความตึงเครียด

ค.ศ.1980

- มีการเลือกตั้งในเยอรมันตะวันตก Helmut Schmidt ได้เป็นนายกรัฐมนตรีอีก
- มีเหตุการณ์ชุมนุมประท้วงครั้งใหญ่ขึ้นในเบอร์ลินตะวันตก แต่กลับเป็นการประท้วงต่อสหรัฐอเมริกา, ฝรั่งเศส และต่อนโยบายของรัฐบาลเยอรมันตะวันตก ซึ่งการชุมนุมครั้งนี้ฝ่ายพันธมิตรตะวันตกกล่าวอ้างว่าเป็นการกระทำของฝ่ายซ้าย

ค.ศ.1981

- มีการชุมนุมประท้วงขึ้นอีกในกรุงเบอร์ลินตะวันตก เป็นการคัดค้านนโยบายของสหรัฐอเมริกา ซึ่งตรงกับสมัยประธานาธิบดี Ronald Reagan ต่อปัญหาการเสริมสร้างพลังอาวุธนิวเคลียร์

ค.ศ.1982

- Helmut Schmidt ต้องออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ด้วยคะแนนเสียงมติไม่ไว้วางใจจากสภา (vote of no confidence) และสภา Bundestag ได้เลือก Helmut Kohl ขึ้นมาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแทน

ค.ศ.1983

- สถานการณ์ของโลกช่วงนี้ เกิดการเผชิญหน้าและข่มขู่กันด้วยอาวุธนิวเคลียร์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับสหภาพโซเวียต โดยผลกระทบมาตกอยู่กับเยอรมันตะวันตกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

- สหภาพโซเวียตส่งนายอันเดร โกรมิโกร ซึ่งเป็นรัฐมนตรีต่างประเทศไปเจรจาในเชิงบีบบังคับว่า หากรัฐบาลเยอรมันตะวันตกยอมรับจรวดนิวเคลียร์แบบใหม่ของสหรัฐอเมริกา เข้าไว้ในประเทศ จะกระเทือนต่อสัมพันธภาพระหว่างเยอรมันตะวันตกกับสหภาพโซเวียต

- ประธานาธิบดีฟรังซัว มิตเตอร์องด์ แห่งฝรั่งเศส ได้เดินทางไปเยือนประเทศเยอรมันตะวันตก

- ประเทศอังกฤษภายใต้นายกรัฐมนตรี Margaret Thatcher เพิ่งชนะการทำสงครามแย่งชิงเกาะ Falkland คืนมาจากอาร์เจนตินา

- ประเทศเยอรมันตะวันตก มีพรรคการเมืองใหม่ที่มองว่าเป็น New Left เป็นพรรคที่มีนโยบายอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศวิทยา คือพรรค Green Party และหัวหน้าพรรคเป็นสตรีชื่อ Miss Petra Kelly

ค.ศ.1984

- นายกรัฐมนตรี Helmut Kohl เดินทางไปเยือนประเทศอิสราเอล (ในอดีตเมื่อ ค.ศ.1973 Willy Brandt เคยไปเยือน) โดยทางอิสราเอลภายใต้นายกรัฐมนตรียิสซัค ซามีร์ ได้สร้างความลำบากใจให้แก่ผู้นำเยอรมันตะวันตก คือ เรื่องที่ชาวอิสราเอลคัดค้านกรณีเยอรมันตะวันตกจะขายอาวุธให้กับประเทศซาอุดีอาระเบีย แม้ว่า เยอรมันจะอ้างว่าเป็นเหตุผลทางการค้าก็ตาม

ค.ศ.1985

- พรรค CDU และพรรค CSU ซึ่งเป็นพรรคพันธมิตรกัน เป็นพรรคใหญ่ในช่วงนี้มีกลุ่มทำงาน (Working Groups) ถึง 20 ชุด ในขณะที่พรรคอื่น ๆ มีเพียง 5-7 กลุ่มทำงาน

- งานต่างๆ ของรัฐสภาเยอรมันตะวันตก มักจะกระทำกันในระดับคณะกรรมการซึ่งทำงานเข้มข้นมาก ทำให้สภา Bundestag ไม่ต้องประชุมมาก โดยจากสถิติระหว่าง ค.ศ. 1949-1983 มีการเลือกตั้งรวม 10 ครั้ง Bundestag นั้นประชุมเพียง 1,950 ครั้ง เพราะคณะกรรมการต่าง ๆ ประชุมกันประมาณ 23,800 ครั้ง หรือเฉลี่ยปีละ 700 ครั้ง¹⁶

ค.ศ.1986

- นายกรัฐมนตรี Helmut Kohl เริ่มเดินสายนโยบายรวมชาติเยอรมัน โดยพยายามเสนอโน้มน้าวให้ชาติต่าง ๆ มองเยอรมันว่า การรวมประเทศไม่ใช่เพื่อการสร้างความยิ่งใหญ่ แต่เพื่อประชาชนชาวเยอรมันต่างหาก

- Helmut Kohl อยู่ครบวาระสมัยภายหลังการเลือกตั้ง คือ ค.ศ.1983-1986

¹⁶ อมร รักษาศักดิ์. ประชาธิปไตยในเยอรมนี. หน้า 266-267.

ค.ศ.1987

- มีการเลือกตั้งทั่วไปในเยอรมันตะวันตก Helmut Kohl ชนะการเลือกตั้ง ได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อ
 - พรรค Green Party ได้ที่นั่งในสภาถึง 44 ที่นั่ง
 - ผู้นำเยอรมันตะวันออก คือ Erich Honecker เดินทางมาเยือนเยอรมันตะวันตก นับเป็นครั้งแรกในรอบ 38 ปี ที่มีการเปิดเพลงชาติเยอรมันตะวันออกในเขตเยอรมันตะวันตก และเป็นครั้งแรกภายหลังการแบ่งเยอรมันออกเป็น 2 ประเทศ ที่นาย Honecker ได้ไปเยี่ยมบ้านเกิดของเขาซึ่งเป็นเมืองที่ตั้งอยู่ในเขตเยอรมันตะวันตก Honecker ได้ชี้แจงเหตุผลของการสร้างกำแพงเบอร์ลินว่า เพื่อต่อต้านลัทธิ Fascism ข้อดีของการมาเยือนครั้งนี้ก็คือ ผู้นำเยอรมันตะวันออกมีคำสั่งยกเลิกการยิงทิ้งผู้พยายามหนีจากกำแพงเบอร์ลินโดย VOPO เป็นการชั่วคราว

ค.ศ.1988

- เกิดภาวะวิกฤตในสหภาพโซเวียต ถึงขั้นต้องแบ่งปันอาหาร

ค.ศ.1989

- มีการเลือกตั้งในเยอรมันตะวันตก โดย Richard Von Weizsacker ได้รับเลือกให้เป็นประธานาธิบดี (สมัยที่ 2)
 - เกิดเหตุการณ์ชาวเยอรมันตะวันออก อพยพเข้าไปอยู่ในเขตเยอรมันตะวันตก จำนวนมากมาย โดยผ่านโปแลนด์และเชกโกสโลวาเกีย โดยขบวนรถไฟ 10 กว่าขบวน
 - รัฐบาลเยอรมันตะวันออก ประกาศว่า ผู้อพยพถือว่าถูกถอดสัญชาติเยอรมันตะวันออก แต่กลับไม่ได้รับความสนใจ
 - ประเทศเยอรมันตะวันออก ยื่นเรื่องไปยังประเทศฮังการี ให้ยุติการอนุญาตให้ชาวเยอรมันตะวันออกใช้ฮังการีเป็นทางผ่านไปสู่เยอรมันตะวันตก
 - ผู้นำโซเวียตเวลานั้น คือ กอร์บาชอฟ กล่าวว่า รัฐบาลเยอรมันตะวันออก ต้องแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจให้ดีขึ้น เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการอพยพออกไป
 - Erich Honecker ซึ่งเป็นผู้นำเยอรมันตะวันออก ตั้งแต่ ค.ศ.1971 ถูกบีบให้ลาออก ผู้ขึ้นมาดำรงตำแหน่งแทนคือ Egon Krenz มีการวิจารณ์กันว่า “Honecker เป็นผู้ให้สร้างกำแพงเบอร์ลิน ใน ค.ศ.1961 และต้องหมดอำนาจเพราะการทำลายกำแพงเบอร์ลิน”
 - ฮังการีประกาศยกเลิกการปกครองภายใต้พรรคคอมมิวนิสต์ ที่เคยนำโดยสหภาพโซเวียตถึง 40 ปี โดยกลับไปใช้ชื่อเดิม คือ “สาธารณรัฐฮังการี”
 - เกิดขบวนการนิยมประชาธิปไตยขึ้นในเยอรมันตะวันตก เรียกว่า “New Forum”

- กลุ่ม Warsaw Pact ประกาศยกเลิก Breshnev Doctrine ซึ่งอดีตผู้นำที่ชื่อ Breschnev เคยยกกำลังทหารเข้าบุกประเทศเชโกสโลวาเกีย ใน ค.ศ.1968 และบุกประเทศอัฟกานิสถานใน ค.ศ.1979 โดยมีเหตุผลว่า “เพื่อปกป้องลัทธิสังคมนิยมไว้ในประเทศนั้น ๆ ที่กำลังตกอยู่ในภาวะอันตราย”

- Helmut Kohl เดินทางไปเยือนโปแลนด์ หลังจากที่ยี่ 2 ประเทศได้ตัดความสัมพันธ์จากกันนับตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา

- ที่เบอร์ลินมีการชุมนุมครั้งใหญ่ที่สุดของชาวเยอรมันตะวันออก ประมาณ 1 ล้านคน จนเกือบเท่าจำนวนพลเมืองของเบอร์ลินตะวันออกที่มีจำนวนประมาณ 1 ล้าน 2 แสนคน เป็นความต้องการมีรัฐบาลใหม่ ผลคือ Politburo ลาออกทั้งคณะ เพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อการอพยพออกนอกประเทศของชาวเยอรมันตะวันออก และการชุมนุมประท้วงชุดใหญ่ที่เบอร์ลิน

- กลุ่ม New Forum ได้จดทะเบียนเป็นกลุ่มการเมืองที่ถูกต้องตามกฎหมายจึงประกาศเจตนารมณ์ว่าจะไม่ไปไหน จะอยู่ที่เยอรมันตะวันออก

- ผู้นำอังกฤษ คือ Margaret Thatcher และผู้นำสหรัฐอเมริกาคือ Geoge Bush ยินดีให้ใช้สถานที่ในฐานะที่พักของตน เป็นที่พักของชาวเยอรมันตะวันออก ที่อพยพเข้าไปในเขตเยอรมันตะวันตก

- วันที่ 9 พฤศจิกายน ค.ศ.1989 กำแพงเบอร์ลิน (Berlin Wall) ถูกทำลายลง (กำแพงเบอร์ลินยาว 47 กิโลเมตร รวมเวลา 28 ปี)

- รัฐบาลเยอรมันตะวันตก จ่ายเงินให้ชาวเยอรมันตะวันออกที่เข้ามาคนละ 100 มาร์ค โดยไปรับที่ธนาคาร เพื่อใช้ซื้อของที่ขาดแคลนในเขตตะวันออก เช่น โทรทัศน์สี, เครื่องใช้ไฟฟ้า, ซอคโกแลต ฯลฯ

- ชาวเยอรมันตะวันออก กลับไปอยู่ในเยอรมันตะวันออกตามเดิม คงเหลือเพียง 1 เปอร์เซนต์เท่านั้น ที่ขออยู่ในเขตตะวันตก

- มีตำแหน่ง West German Minister for East-West German Relations สำหรับช่วยเหลือชาวเยอรมันในเขตตะวันออก

- รัฐมนตรีต่างประเทศเยอรมันตะวันตก คือ Hans dietrich Genscher เดินทางไปเยือนสหรัฐอเมริกา และนำก้อนอิฐจากกำแพงเบอร์ลินยาว 30 เซนติเมตร ไปฝากประธานาธิบดี Bush เป็นของที่ระลึก

- Gregor Gysi ได้รับการเสนอชื่อให้มีอำนาจสืบต่อ Egon Krenz

- เกิดเหตุการณ์ประหารชีวิตผู้นำประเทศโรมาเนีย คือ นิโคไล เซาเซสกุ (และภริยา) โดยถือว่าเขาเป็น Stalinist คนสุดท้ายที่ยังหลงเหลืออยู่

*สรุปได้ว่า ค.ศ.1989 เป็น The end of Socialism ของผู้นำของสหภาพโซเวียต ในขณะนั้นคือ มิคฮาอิล กอร์บาชอฟ (Mikail Gorbachev)

การรวมประเทศใน ค.ศ.1990

วันที่ 3 ตุลาคม ค.ศ.1990 เป็นวันรวมชาติหรือรวมประเทศเยอรมันทั้ง 2 คือ เยอรมันตะวันตกกับเยอรมันตะวันออก ให้เป็นประเทศเยอรมันเท่านั้น (Reunited Germany หรือ German Reunification หรือ One Germany) โดยกำหนดให้วันที่ 3 ตุลาคม เป็นวันชาติเยอรมันใหม่ที่รวมกันแล้ว (Nation Day)

ก่อนหน้าวันที่ 3 ตุลาคม เรื่อยมาจนถึงเดือนธันวาคมในปี 1990 สามารถลำดับเหตุการณ์ที่สำคัญ ๆ ได้ ดังต่อไปนี้ คือ

มกราคม ค.ศ.1990

- ทางด้านผู้นำสหภาพโซเวียต คือ Mikail Gorbachev เห็นด้วยกับการรวมประเทศเยอรมัน แต่เสนอให้กระทำแบบค่อยเป็นค่อยไปและควรคำนึงถึง 4 ชาติ ผู้รับผิดชอบต่อเยอรมันทั้ง 2 ด้วย คือ ควรคำนึงถึงผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกา, อังกฤษ, ฝรั่งเศส และโซเวียตด้วย

นอกจากนี้ Gorbachev ต้องเผชิญกับปัญหาหนักมากมาย อาทิ การเคลื่อนไหวเรียกร้องเอกราชจากประเทศสาธารณรัฐต่าง ๆ ปัญหาการจลาจลในอาเซอร์ไบจาน ฯลฯ

- ทางด้านเยอรมันตะวันออก ประกาศจะให้มีการเลือกตั้งอย่างเสรีเป็นครั้งแรก โดยเชิญผู้สังเกตการณ์จากต่างประเทศให้ไปตรวจสอบการเลือกตั้งแบบเสรีครั้งแรกนี้ด้วย

กุมภาพันธ์ ค.ศ.1990

- Helmut Kohl และผู้นำฝ่ายเยอรมันตะวันออกพบกันที่สวิตเซอร์แลนด์ ในเรื่องการรวมประเทศเยอรมนี เรื่องการเลือกตั้งแบบเสรีเป็นครั้งแรกในเขตเยอรมันตะวันออก

- Helmut Kohl และ Genscher (รมต.ต่างประเทศ) เดินทางไปพบ Gorbachev ที่โซเวียต เพื่อปรึกษาเรื่องการรวมประเทศเยอรมนี ต่อมาได้ไปยังฝรั่งเศส, สหรัฐอเมริกา และอังกฤษ

- ท่าทีของอังกฤษ คือ การรวมชาติควรให้ช้าลงเพื่อความมั่นคงของยุโรป ท่าทีของฝรั่งเศส คือไม่คัดค้าน แต่ไม่เห็นด้วยกับการที่ประเทศเยอรมันใหม่จะวางตัวเป็นกลาง

- ทางฝ่ายเยอรมันตะวันตกต้องออกแถลงว่า ความต้องการของชาวเยอรมันคือการรวมเป็นประเทศเดียวเท่านั้น รวมทั้งรับประกันความปลอดภัยของประเทศเพื่อนบ้านที่มีดินแดนติดกัน อีกทั้งจะไม่สะสมอาวุธนิวเคลียร์ หรืออาวุธเคมี หรืออาวุธอื่น ๆ ด้วย

มีนาคม ค.ศ.1990

- เยอรมนีตกลงกับโปแลนด์ว่า จะไม่มีการละเมิดเรื่องพรมแดน ทั้งนี้เพราะโปแลนด์เกรงว่า ดินแดนที่ผนวกเป็นของโปแลนด์ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จะถูกหยิบยกมากล่าวถึงในการเจรจารวมประเทศเยอรมนี

- ในเขตเยอรมันตะวันออก มีการเลือกตั้งแบบเสรีเป็นครั้งแรกในรอบ 41 ปี ในวันที่ 18 มีนาคม พรรคที่เข้าแข่งขันมีทั้งฝ่ายซ้าย ฝ่ายขวา และฝ่ายเสรีนิยมแบบเป็นกลาง แต่นโยบายของทุกพรรคกลับเหมือนกันหมดคือเสนอนโยบายรวมประเทศเยอรมัน เพียงแต่มีรายละเอียดในวิธีการที่ต่างกัน

ผลการเลือกตั้ง มีประชาชนไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งเกิน 80 เปอร์เซ็นต์ พรรค CDU ซึ่งเป็นฝ่ายขวา มีอุดมการณ์แบบอนุรักษนิยมชนะการเลือกตั้ง ดังนั้นหัวหน้าพรรค คือ Lothar de Maiziere จึงได้เป็นนายกรัฐมนตรีของเยอรมันตะวันออก มีการวิเคราะห์ว่า ผลการเลือกตั้งครั้งนี้ถือเป็นชัยชนะของ Helmut Kohl ด้วย เพราะเป็นพรรค CDU เหมือนกัน สำหรับพรรคคอมมิวนิสต์ของ Gregor Gysi ซึ่งเปลี่ยนชื่อเป็นพรรค PDS ได้คะแนนเป็นอันดับ 3 และพรรค SPD ได้อันดับ 2

- Helmut Kohl ประกาศว่า จะช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจในเขตเยอรมันตะวันออก

เมษายน ค.ศ.1990

- รัฐมนตรีต่างประเทศของเยอรมันตะวันตก ร่วมประชุมกับรัฐมนตรีต่างประเทศของอังกฤษ, ฝรั่งเศส, สหรัฐอเมริกา และสหภาพโซเวียตที่กรุงบอนน์ เพื่อเจรจาในหัวข้อเรื่องการรวมประเทศเยอรมนี, เรื่องบทบาทของเยอรมันใน NATO และเรื่อง Warsaw Pact

พฤษภาคม ค.ศ.1990

- มีนโยบาย 2 บวก 4 คือ เยอรมันตะวันตกกับเยอรมันตะวันออก ร่วมกับอังกฤษ, ฝรั่งเศส, สหรัฐอเมริกา, สหภาพโซเวียต โดยจัดครั้งแรกที่กรุงบอนน์ ต่อมาจัดที่เบอร์ลินตะวันออก, กรุงปารีส และกรุงมอสโกโดยที่ประชุมได้เชิญโปแลนด์เข้าร่วมด้วย เพราะมีอาณาเขตติดต่อกัน

มิถุนายน ค.ศ.1990

- เนื่องจากจะมีการรวมเงินตรา ซึ่งถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการรวมชาติ ดังนั้นในเยอรมันตะวันตก จึงมีการพิมพ์เหรียญ Deutsch Mark เพิ่มขึ้น ส่วนเหรียญ Ostmark มีการหลอมละลายไว้สำหรับใช้ทำเป็นโลหะในการทำรถยนต์ต่อไป

- เยอรมันตะวันตกขนส่งเงินจำนวน 25,000 ล้านมาร์ค โดยใช้รถหุ้มเกราะบรรทุกเงินไปไว้ตามธนาคารต่างๆ ในเขตเยอรมันตะวันออก เพื่อเตรียมไว้ใช้จ่ายในเยอรมันตะวันออก

กรกฎาคม ค.ศ.1990

- ในวันที่ 1 กรกฎาคม มีการรวมระบบเงินตราให้ใช้เหมือนกันหมด ทั้งในเขตตะวันตกและเขตตะวันออก โดยใช้สกุลเงิน Deutschmark

- นายกรัฐมนตรีของเยอรมันตะวันออก คือ Lothar de Maiziere ต้องการให้เบอร์ลินเป็นเมืองหลวงของประเทศเยอรมันที่รวมกันแล้ว และเสนอให้มีการรวมรัฐสภาด้วย

สิงหาคม ค.ศ.1990

- มีการลงนามร่วมกันระหว่างรัฐมนตรีมหาดไทยของเยอรมันตะวันตกกับรัฐมนตรีกิจการของรัฐในเยอรมันตะวันออก ในเรื่องการเลือกตั้งครั้งแรกของประเทศเยอรมันที่รวมกันแล้ว โดยกำหนดให้เป็นวันที่ 2 ธันวาคม ค.ศ.1990

- ในวันที่ 2 สิงหาคม เกิดเหตุการณ์ประเทศอิรักบุกคูเวต ผลคือ สหรัฐอเมริกาทำสงครามทางอากาศกับอิรัก (Star War) เป็นวิธีการรบแบบ high Technology มีการถ่ายทอดให้ชมทางโทรทัศน์ไปยังประเทศต่าง ๆ

- พรรค FDP ของเยอรมันตะวันตกกับของเยอรมันตะวันออกรวมกัน เพื่อเตรียมตัวสำหรับการเลือกตั้ง ต่อมาพรรค CDU และพรรค SPD ของเยอรมันทั้งสอง ก็มารวมกันเช่นเดียวกัน

กันยายน ค.ศ.1990

- รัฐสภาเยอรมันตะวันออก มีมติให้วันที่ 3 ตุลาคม เป็นวันรวมชาติ

- สหภาพโซเวียตเสนอให้เยอรมันที่รวมกันแล้ว เป็นสมาชิกถาวรในคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ เพื่อมาทำหน้าที่ช่วยเหลือ UN. ในการแก้ปัญหาวิกฤตการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมระหว่างยุโรปตะวันตกกับยุโรปตะวันออก

ตุลาคม ค.ศ.1990

- พรรค CDU ที่รวมกันแล้วในเขตตะวันตกกับเขตตะวันออก ให้ Helmut Kohl เป็นหัวหน้าพรรค

- * 3 ตุลาคม ค.ศ.1990 เป็นวันรวมชาติเยอรมัน (ไม่มีคำว่าเยอรมันตะวันตกกับเยอรมันตะวันออกอีกต่อไป มีเพียงเยอรมันเดียว) ดังนั้นจึงกำหนดให้วันที่ 3 ตุลาคม

- ในเขต 5 รัฐ ที่เคยเป็นเยอรมันตะวันออก ได้มีการเลือกตั้งในวันที่ 14 ตุลาคม เพื่อให้เป็นไปตามหลักการปกครองในแบบสหพันธรัฐ ผลคือ พรรค CDU มีชัยชนะถึง 4 รัฐ และอีก 1 รัฐ เป็นของพรรค SPD

- มีการประชุมรัฐสภาเป็นครั้งแรกของประเทศเยอรมนีที่รวมกันแล้ว (ในรอบ 57 ปี นับตั้งแต่ ค.ศ.1933) รวมที่นั่งในสภา Bundestag ทั้งสิ้น 662 ที่นั่ง โดยมีสตรีทำหน้าที่เป็นประธานรัฐสภา คือ Mrs.Rita Suesmuth

- สรุปผลการประชุมสภาครั้งแรก มี 2 ประเด็นที่สำคัญ ได้แก่

(1) พิจารณาเรื่องกฎหมายเลือกตั้งใหม่ ซึ่งผ่านด้วยคะแนนเสียงข้างมากโดยใช้วิธียกมือ

(2) พิจารณางบประมาณใหม่ที่จะต้องใช้เกี่ยวกับการรวมเยอรมันโดยเฉพาะ การฟื้นฟูเศรษฐกิจในเขตเยอรมันตะวันออก

ธันวาคม ค.ศ.1990

- มีการเลือกตั้งเป็นครั้งแรกของประเทศเยอรมันใหม่ที่รวมกันแล้วในวันที่ 2 ธันวาคม นับเป็นการเลือกตั้งรวมกันของชาวเยอรมันทั้ง 16 รัฐ (ในเขตเยอรมันตะวันออกเดิม 5 รัฐ และในเขตเยอรมันตะวันตกเดิม 11 รัฐ) นับตั้งแต่ปี ค.ศ.1932

- ผลการเลือกตั้งพรรค CDU ร่วมกับพรรค CSU ซึ่งเป็นพรรคอนุรักษนิยม ได้คะแนนสูงสุด หัวหน้าพรรค CDU คือ Helmut Kohl จึงได้เป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้ง และเป็นนายกรัฐมนตรีคนแรกของประเทศเยอรมันที่รวมกันแล้ว

- รัฐบาลชุดแรก เป็นพรรครัฐบาลผสม (Coalition Government) ระหว่างพรรคแบบอนุรักษนิยมร่วมกับพรรคแบบเสรีนิยม คือ CDU/CSU + FDP ซึ่งก็เคยร่วมรัฐบาลผสมกันมาตั้งแต่สมัยที่เป็นประเทศเยอรมันตะวันตก สำหรับพรรคอื่น ๆ ที่มีที่นั่งในสภาได้แก่ พรรค SPD (พรรคสังคมนิยม), พรรค PDS (พรรคคอมมิวนิสต์), พรรค Alliance 90/Greens (พรรคแนวอนุรักษระบบนิเวศวิทยาและต่อต้านอาวุธนิวเคลียร์) สำหรับพรรค Republican (พรรคขวาจัด) ไม่ได้รับเลือกเลย สำหรับที่นั่งในสภา Bundestag มีจำนวน 662 ที่นั่ง

กล่าวโดยสรุป :-

ค.ศ.1989 เป็น The end of Socialism

ค.ศ.1990 เป็น Reunification

สำหรับ Chancellor Helmut Kohl สามารถใช้โอกาสในจังหวะของการสิ้นสุดสงคราม
ด้านลัทธิ มาเป็นโอกาสในการรวมประเทศได้

สรุปการรวมประเทศเยอรมนีได้สำเร็จในวันที่ 3 ตุลาคม ค.ศ.1990

อาจวิเคราะห์ได้ดังนี้ คือ :-

(1) เป็นการผนวกเขตตะวันออกมารวมเป็นของเขตตะวันตกได้โดยปราศจากการทำ
สงคราม

(2) เป็นชัยชนะของโลกเสรีประชาธิปไตยที่มีต่อโลกสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ เพราะ
ประเทศเยอรมันที่รวมกันแล้ว ใช้ชุดมาตรการในระบบประชาธิปไตย

(3) ประเทศเยอรมันใหม่ที่รวมกันแล้ว ใช้สัญลักษณ์ของประเทศเยอรมันตะวันตก
เดิมทั้งหมด อาทิ :-

- รัฐธรรมนูญ The Basic Law
- นามประเทศอย่างเป็นทางการ “ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี”
- ธงชาติ, เพลงชาติ
- รูปแบบรัฐ เป็นแบบสหพันธรัฐ (Federal State)
- ระบบเงินตรา ใช้สกุลเงิน Deutschmark ในระยะเริ่มแรก (ต่อมาใช้เงิน EURO)
- ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม
- การปกครองระบอบประชาธิปไตยในรูปแบบระบบรัฐสภา
- แม้แต่ผู้นำ ก็ยังเป็นนายกรัฐมนตรีของเยอรมันตะวันตกเดิม (Helmut Kohl)

(4) เมืองหลวงของเยอรมันใหม่ที่รวมกันแล้ว คือ เบอร์ลิน (ซึ่งเป็นเมืองหลวงของ
เยอรมันตะวันออกเดิม) แต่ถ้าววิเคราะห์ให้ลึกซึ้ง กรุงเบอร์ลินแท้จริงแล้ว เคยเป็นเมืองหลวงเก่า
ในอดีต หรือในยุคสมัยที่เยอรมันยังไม่ได้ถูกแบ่งแยกประเทศ ดังนั้นเบอร์ลินก็คือสัญลักษณ์
แห่งประเทศนั่นเอง

(5) กรุงบอนน์ (Bonn) ซึ่งเคยเป็นเมืองหลวงของเยอรมันตะวันตกเดิมให้เป็นสถานที่
ทำการรัฐบาลชั่วคราว โดยทุกสิ่งจะย้ายไปอยู่ที่เบอร์ลินใน ค.ศ.2000

(6) นโยบายการรวมชาติ (German Reunification) เป็นความคิดที่มีมาตั้งแต่
การประกาศใช้รัฐธรรมนูญ The Basic Law ใน ค.ศ.1949 เพราะเจตนารมณ์ของการ
ร่างรัฐธรรมนูญระบุว่า เป็นการบังคับใช้ชั่วคราว (temporary framework) สำหรับระบอบใหม่
(for a new democratic system) โดยหัวใจของร่างรัฐธรรมนูญยังหวังที่จะให้มีเพียงเยอรมัน
เดี่ยวเท่านั้น ดังปรากฏในมาตรา 146 ซึ่งเป็นมาตราสุดท้ายของรัฐธรรมนูญ แต่เมื่อเวลา

เมื่อประเทศเยอรมันใหม่ที่รวมกันแล้วใช้รัฐธรรมนูญ The Basic Law ค.ศ.1949 จึงต้องแก้ไขบางมาตราเพื่อให้เป็นผลใช้บังคับได้ในภาคปฏิบัติ ตัวอย่างเช่น แก้ไขบทนำ (Preamble) ที่ระบุว่า รัฐธรรมนูญฉบับนี้ใช้บังคับ 11 รัฐ ของประเทศ ก็แก้ไขใหม่ว่า ใช้บังคับ สำหรับชาวเยอรมันทั้งหมด (The Basic Law is thus valid for the whole german nation) หมายถึงใช้บังคับทั้ง 16 รัฐ

อนึ่ง การแก้ไขรัฐธรรมนูญ (Amendment) กระทำเมื่อวันที่ 31 สิงหาคม ค.ศ.1990 และ วันที่ 23 กันยายน ค.ศ.1990 โดย Unification Treaty สรุปได้ว่า การรวมประเทศ มีการแก้ไข รัฐธรรมนูญบางมาตราและยกเลิกไปบางมาตรา สำหรับมาตราที่เกี่ยวกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญ โดยตรง (Amendment to the Basic Law) คือ มาตรา 79 (Article 79)

ประเทศเยอรมนียุคปัจจุบัน (ค.ศ.1990 – ปัจจุบัน)

นามประเทศแบบเป็นทางการ คือ ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (The Federal Republic of Germany)

สำหรับข้อมูลพื้นฐาน (Basic information) ได้แก่

Location :	ตั้งอยู่ใจกลางทวีปยุโรป (country in the heart of Europe) มีดินแดนติดต่อกับ 9 ประเทศ คือ ประเทศเดนมาร์ก, เนเธอร์แลนด์, เบลเยียม, ลักเซมเบิร์ก, ฝรั่งเศส, สวิตเซอร์แลนด์, ออสเตรีย, สาธารณรัฐเชค, โปแลนด์
Total area :	356,824 ตารางกิโลเมตร
Constitution :	The Basic Law For The Federal Republic of Germany ค.ศ.1949
National Flag :	สีดำ - แดง - ทอง
Nation Day :	3 ตุลาคม (วันรวมประเทศเยอรมันตะวันตกกับเยอรมันตะวันออก)

Currency :	Deutsch Mark, และตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ค.ศ.1990 ใช้สกุลเงิน EURO
Infrastructure :	ทางรถยนต์ 10,672 กิโลเมตร, ทางรถบรรทุก 44,300 กิโลเมตร, ทางรถไฟ 44,000 กิโลเมตร ดูแลรักษาโดยรัฐบาลสหพันธ์ร่วมกับรัฐบาลมลรัฐ
Major Industries :	อุตสาหกรรมรถยนต์ วิศวกรรม วิศวกรรมไฟฟ้า อุตสาหกรรมเคมีและยา อุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า
National Anthem :	เพลงชาติ แต่งทำนองโดย Franz Josef Haydn ใน ค.ศ.1797 โดยเริ่มต้นด้วยคำว่า “Unity...Justice and Freedom”
Regime :	Democracy, Parliamentary System. Bicameral. (Bundesrat and Bundestag).

ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีมีทั้งหมด 16 รัฐ (Lander) ซึ่งคือดินแดน 11 รัฐของเยอรมันตะวันตกเดิม และอีก 5 รัฐของเยอรมันตะวันออกเดิม โดยรัฐธรรมนูญกำหนดให้ใช้รูปแบบของรัฐในแบบสหพันธ์รัฐ (Federal State) โดยที่แต่ละรัฐจะมีชื่อเมืองหลวงของรัฐนั้น ๆ และมีเบอร์ลินเป็นเมืองหลวงของประเทศ

รายชื่อรัฐต่าง ๆ มีดังนี้ คือ :-

1. Baden – Wurttemberg (บาเดน – เวอร์ทเทมเบอร์ก) มีเมืองหลวงชื่อ Stuttgart (ชตุทการ์ท)
 - * เป็นรัฐที่อยู่ติดกับประเทศฝรั่งเศส, สวิตเซอร์แลนด์, ออสเตรีย มีขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ 3, เป็นรัฐที่มีการทำนาฬิกามากถึง 90% มีมหาวิทยาลัยที่เก่าแก่ที่สุดของเยอรมัน คือ Hindelburg University ตั้งอยู่ในรัฐนี้, เมือง Karlsruhe ที่เคยใช้เป็นที่ร่างรัฐธรรมนูญในประวัติศาสตร์ก็ตั้งอยู่ในรัฐนี้
2. Bavaria (บาวาเรีย) มีเมืองหลวงชื่อ Munich (มิวนิค)
 - * เป็นรัฐที่มีขนาดใหญ่ที่สุด, มีการผลิตรถยนต์ BMW., มีเทศกาลดื่มเบียร์ที่ใหญ่ที่สุดในโลก, เป็นที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษาที่ใหญ่ที่สุด, Kaiser Ludwig โปรดให้สร้างปราสาทที่สวยงาม รัฐนี้จึงมีอนุสาวรีย์ทางสถาปัตยกรรม
3. Bremen (เบรเมน) มีเมืองหลวงชื่อ Bremen (เบรเมน)
 - * เคยเป็นรัฐในสมัยจักรวรรดิเยอรมัน, เป็นเมืองในด้านขนบธรรมเนียม
4. Lower Saxony (โลเวอร์แซกโซนนี่) เมืองหลวงชื่อ ฮันโนเวอร์ (Hannover)
 - * เป็นรัฐที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 2, มีเทศกาล Hannover ประจำปีสำหรับผู้ผลิต

ทั่วโลก

5. Hamburg (ฮัมเบอร์ก) เมืองหลวงชื่อฮัมเบอร์ก (Hamburg)
 - * เป็นเมืองท่าชายทะเลที่สำคัญที่สุด, เป็นศูนย์กลางสื่อมวลชนด้วย
6. North Rhine – Westphalia (นอร์ทไรน์เวสฟาเลีย) เมืองหลวงชื่อ Dusseldorf (ดัสเซลดอร์ฟ)
 - * กรุงบอนน์ (Bonn) ที่เคยเป็นเมืองหลวงสมัยเป็นเยอรมันตะวันตก ตั้งอยู่ในรัฐนี้ บีโธเฟนนักแต่งเพลง Orchestra เกิดที่ Bonn
7. Rhineland – Palatinate (ไรน์แลนด์พาลาติเนท) เมืองหลวงชื่อ Mainz (เมนส์)
 - * คาร์ล มาร์กซ เจ้าทฤษฎี Communist Manifesto เกิดที่รัฐนี้, เป็นรัฐที่มีไร่่องุ่นที่ใหญ่ที่สุดในเยอรมัน (ประเทศเยอรมันเคยมีรัฐมนตรีการเกษตรกรรมองุ่น), สำหรับเมือง Mainz เป็นเมืองเก่าแก่ มีอดีตมาตั้งแต่สมัยโรมัน
8. Saarland (ซาร์แลนด์) เมืองหลวงชื่อ Saarbrucken (ซาบรีคเคน)
 - * เป็นรัฐที่มีขนาดเล็กที่สุด, เคยตกเป็นของฝรั่งเศส จึงถึงปี พ.ศ.2499 จึงกลับมาเป็นของเยอรมัน
9. Schleswig – Holstein (ชเลสวิก โฮลสไตน์) เมืองหลวงชื่อ คีล (Kiel)
 - * เป็นรัฐที่มีชายแดนจรดทะเล 2 แห่ง, เมือง Kiel มีการแข่งขันเรือใบนานาชาติ
10. Hesse (เฮสเซ) เมืองหลวงชื่อ Wiesbaden (วีสบาเดน)
 - * เป็นรัฐที่มีเมือง Frankfurt ที่มีสนามบินที่ใหญ่โต และเมือง Frankfurt เคยเป็นเมืองร่างรัฐธรรมนูญในประวัติศาสตร์, ส่วนเมือง Wiesbaden เป็นเมืองฟื้นฟูสุขภาพ
11. Berlin (เบอร์ลิน)
 - * เคยเป็นเมืองหลวงในประวัติศาสตร์ตั้งแต่ ค.ศ.1871, เคยเป็นเมืองหลวงของเยอรมันตะวันออก, ปัจจุบันเป็นเมืองหลวงของประเทศเยอรมัน, เป็นเมืองที่มีการประชุมระหว่างประเทศ, เป็นเมืองอุตสาหกรรมไฟฟ้า, เป็นเมืองแห่งแวดวงการละคร
12. Saxony (แซกโซนี่) เมืองหลวงชื่อ Dresden (เดรสเดน)
 - * เป็นรัฐที่มีสิ่งก่อสร้างทางประวัติศาสตร์ที่หาดูได้ยากในเมือง Dresden ตลอดจนเป็นที่รวมของศิลปะที่มีชื่อเสียงของโลก
13. Brandenburg (บรันเดินเบอร์ก) เมืองหลวงชื่อ Potsdam (ปอตสดัม)
 - * เป็นรัฐที่มีพระราชวัง Sanssouci Palace ซึ่งสร้างในปี ค.ศ. 1745 - 1747 สำหรับ The Prussian King Frederick II ที่เมือง Potsdam
14. Mecklenburg–Western Pomerania (เมคเคิลนเบอร์ก พอมเมอเรเนียตะวันตก) เมืองหลวงชื่อ Schwerin (ชเวริน)

* เป็นรัฐที่มีทะเลสาบมาก (Land of a thousand lakes) มีประชากรเบาบางมาก สำหรับเมือง Schwerin ได้รับเลือกเป็นเมืองหลวงของรัฐนี้ภายหลังการรวมประเทศแล้ว

15. Saxony Anhalt (แซกโซนี อันฮัลท์) เมืองหลวงชื่อ Magdeburg (มักเดเบอร์ก)

16. Thuringia (ทูริงเจีย) เมืองหลวงชื่อ Erfurt (แอร์เฟอर्ट)

* Weimar (former Royal Capital) อยู่ในรัฐนี้

ทั้ง 16 รัฐ มีกฎหมายของตนเอง แต่กฎหมายของมลรัฐจะขัดกับรัฐธรรมนูญ The Basic Law ไม่ได้ แต่ละรัฐจะมีรายได้ของตนเองจากการเก็บภาษีด้านต่าง ๆ และยังได้เงินช่วยเหลือบางส่วนจากรัฐบาลสหพันธ์ด้วย เป็นลักษณะของการกระจายอำนาจในการปกครอง ให้แก่รัฐต่าง ๆ มีการเลือกผู้ว่าการแต่ละรัฐ อย่างไรก็ตามอำนาจที่มลรัฐต่าง ๆ ไม่มีคือ ด้านต่างประเทศและด้านนโยบายความมั่นคง (foreign and security policy)

สำหรับผู้ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี ได้แก่

1. Theodore Heuss (ธีโอดอร์ ฮ้อยส์)
2. Heindrich Lubke (ไฮน์คริช ลีบเก้)
3. Gustav Heinemann (กุสตาฟ ไฮน์มานน์)
4. Walter Scheel (วัลเตอร์ ซีล)
5. Karl Carstens (คาร์ล คาร์สเทนส์)
6. Richard Von Weizsacker (ริชาร์ด ฟอน ไวน์แซกเกอร์)
7. Roman Herzog (โรมัน เฮอ์ซอก)
8. Johannes Rau (โจฮันเนส ร้าว)
9. Horst Kohler (โฮส โคห์เรอ)

หมายเหตุ : ลำดับที่ 1 ถึง 5 คือ ประธานาธิบดี เมื่อครั้งที่เป็นประเทศเยอรมันตะวันตก และ ลำดับที่ 6 ถึง 19 คือ ประธานาธิบดีของประเทศเยอรมันที่รวมกันแล้ว

รายนามนายกรัฐมนตรี (Chancellor) ได้แก่

1. Konrad Adenauer (คอนราต อาเดเนาเว่) ค.ศ. 1949 - 1963
2. Ludwig Erhard (ลูควิค แอ์ฮาร์ด) ค.ศ. 1963 - 1966
3. Kurt Geog Kiesinger (เคิร์ต เกยอช คิสซิงเกอร์) ค.ศ. 1966 - 1969
4. Willy Brandt (วิลลี บรันด์ท์) ค.ศ. 1969 - 1974
5. Helmut Schmidt (เฮลมุด ชมิคท์) ค.ศ. 1974 - 1982
6. Helmut Kohl (เฮลมุด โคห์ล) ค.ศ. 1982 - 1990

หลังจากรวมประเทศได้แล้ว ตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ได้แก่

1. Helmut Kohl (เฮลมุท โคห์ล) ค.ศ. 1990 - 1994
2. Helmut Kohl (เฮลมุท โคห์ล) ค.ศ. 1994 - 1998
3. Gerhard Schröder (เกอร์ฮาร์ด ชโรเตอ์) ค.ศ. 1998 - 2002
4. Gerhard Schröder (เกอร์ฮาร์ด ชโรเตอ์) ค.ศ. 2002 - 2005
5. Angela Merkel (แองกอล่า เมอร์เคิล) ค.ศ. 2005 - 2009

รัฐธรรมนูญ The Basic Law ค.ศ.1949

The Basic Law เป็นรัฐธรรมนูญที่ถือกำเนิดมาจาก "The Parliamentary Council" หรือคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ จำนวน 65 คน โดยเริ่มร่างในเดือนพฤษภาคม ค.ศ.1949 และร่างเสร็จอันมีผลบังคับใช้ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ.1949 โดยวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ คือวันที่ 23 พฤษภาคม จึงกำหนดให้วันที่ 23 พฤษภาคม เป็นวันชาติเยอรมัน (ตะวันตก) ในเวลานั้น สำหรับประธานร่างรัฐธรรมนูญ (President of the Parliamentary Council) คือ Dr. Konrad Adenauer ซึ่งต่อมาได้ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีคนแรกของประเทศเยอรมัน (ตะวันตก)*

เนื้อหาของรัฐธรรมนูญ แบ่งเป็น 11 หมวด (Chapter) 146 มาตรา (Article) และยังมีภาคผนวกอีก 5 มาตรา ที่นำมาจากรัฐธรรมนูญไวมาร์ (Weimar Constitution 11 August 1919) ที่ยกมาคือมาตรา 136 ถึงมาตรา 141 โดยเขียนไว้ต่อจากมาตราสุดท้ายคือต่อจากมาตรา 146 ของ The Basic Law

*สำหรับสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญ Basic Law สรุปได้ดังนี้ คือ

หมวดที่ 1 (Chapter I : Basic Rights)

ว่าด้วยสิทธิขั้นพื้นฐานของปวงชนชาวเยอรมัน มี 19 มาตรา ถือว่าเป็นแบบฉบับของเสรีประชาธิปไตยที่มีหลักประกันในเรื่องสิทธิเสรีภาพอย่างมากมาย ถือได้ว่าในหมวดที่ 1 นี้ เป็นจุดเด่นของหลักการในเรื่องสิทธิ เรื่องเสรีภาพ เรื่องศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ด้วยเหตุนี้ จึงควรศึกษาถึงเนื้อหาโดยสรุปของแต่ละมาตราในหมวดนี้ ได้แก่

* ประธานคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ที่ต่อมาได้เป็นผู้นำประเทศคนแรก:

ประเทศเยอรมันตะวันตก คือ Konrad Adenauer

ประเทศสหรัฐอเมริกา คือ George Washington

- Article 1 (Protection of human dignity)

มาตรา 1 เกียรติภูมิแห่งความเป็นมนุษย์จะถูกละเมิดมิได้

- Article 2 (Personal freedom)

มาตรา 2 เป็นเรื่องเสรีภาพส่วนบุคคลที่ไม่ไปละเมิดสิทธิของผู้อื่น ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ และไม่ขัดต่อหลักศีลธรรมอันดี

- Article 3 (Equality before the Law)

มาตรา 3 เป็นเรื่องความเสมอภาคตามกฎหมาย ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน ทุกคนจะต้องได้รับการปฏิบัติโดยเท่าเทียมกัน โดยจะนำมาเป็นข้ออ้างในเรื่องเพศ, การเกิด, สีผิว, ภาษา, เชื้อชาติ, สถานภาพทางสังคม, ความเชื่อ, ศาสนา, ความคิดทางการเมือง เพื่อเลือกปฏิบัติไม่ได้

- Article 4 (Freedom of faith, conscience and creed)

มาตรา 4 เป็นเรื่องเกี่ยวกับเสรีภาพในศรัทธา ความเชื่อในทางศาสนา โดยมาตรานี้มีลักษณะพิเศษ คือ จะบังคับให้ชาวเยอรมันกระทำกิจกรรมทางทหารที่เกี่ยวข้องกับการใช้อาวุธสงครามไม่ได้ หากเป็นการกระทำที่ต้องขัดกับคตินิยมประจำใจ โดยมีรายละเอียดเขียนไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ

- Article 5 (Freedom of expression)

มาตรา 5 เป็นเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งกำหนดว่าเสรีภาพของสื่อ (media) จะได้รับความคุ้มครอง โดยไม่มีการควบคุม (no censorship) ในมาตรานี้ยังรวมถึงเสรีภาพในด้านศิลปะ, การศึกษา, การทำวิจัย, และการสอนต้องเป็นไปโดยเสรี

- Article 6 (Marriage and family, children born outside Marriage)

มาตรา 6 เสรีภาพในสถาบันครอบครัว และลูกนอกสมรส ผู้เป็นมารดาทุกคนต้องได้รับการปกป้องและดูแลจากชุมชน และลูกนอกสมรสจะต้องได้รับการปฏิบัติโดยกฎหมายและโดยสังคมเช่นเดียวกับบุตรที่เกิดมาโดยถูกต้องด้วยวิธีการสมรส

- Article 7 (School education)

มาตรา 7 โรงเรียนทั้งหมดอยู่ในความดูแลของรัฐ แต่โรงเรียนเอกชน (private school) ก็สามารถมีได้ สำหรับจุดเด่นของมาตรานี้ก็คือจะบังคับให้ผู้เป็นครูสอนในสิ่งที่ขัดกับความเชื่อทางศาสนาไม่ได้ และไม่ให้มีโรงเรียนเตรียมอนุบาล (preparatory school) เพื่อต้องการให้ผู้เป็นมารดาเลี้ยงลูกตนเอง โดยสังคมของเยอรมันผู้เป็นแม่สามารถขอพักงานเป็นปีเพื่อมาเลี้ยงดูลูกได้

- Article 8 (Freedom of assembly)

มาตรา 8 เสรีภาพในการชุมนุมโดยปราศจากอาวุธและเป็นไปด้วยความสงบ (peacefully and unarmed)

- Article 9 (Freedom of association)

มาตรา 9 เสรีภาพในการสมาคม แต่ถ้าเป็นการสมาคมที่มีวัตถุประสงค์หรือมีกิจกรรมที่ผิดกฎหมายที่ต่อต้านรัฐธรรมนูญหรือกระทบต่อความเข้าใจอันดีกับนานาชาติเป็นสิ่งต้องห้าม

- Article 10 (Privacy of correspondence, posts and telecommunications)

มาตรา 10 สิทธิเสรีภาพในการสื่อสาร, ไปรษณีย์และโทรคมนาคม การจำกัดสิทธิในข้อนี้ อาจทำได้ภายใต้กฎหมาย เพื่อปกป้องระบอบเสรีประชาธิปไตย และความมั่นคงของสหพันธ์ กับของมลรัฐ

- Article 11 (Freedom of movement)

มาตรา 11 เป็นเรื่องเกี่ยวกับเสรีภาพในการเลือกที่อยู่อาศัย, สิทธิเสรีภาพในการสัญจรทั่วอาณาจักร แต่ข้อจำกัดในสิทธิเรื่องนี้สามารถทำได้ภายใต้รัฐธรรมนูญ เพื่อใช้สำหรับป้องกันอันตรายที่จะมีต่อสหพันธ์หรือมลรัฐ หรือเพื่อป้องกันโรคระบาด, ภัยธรรมชาติ, อุบัติเหตุ, การก่ออาชญากรรม หรือเพื่อป้องกันเยาวชนที่ถูกทอดทิ้งมีปัญหา

- Article 12 (Free choice of occupation or profession, prohibition of forced labour)

มาตรา 12 เสรีภาพในการประกอบอาชีพ และการไม่ถูกเกณฑ์แรงงาน ซึ่งรวมถึงสิทธิที่จะไปศึกษาและการอบรมด้วย การบังคับแรงงานจะกระทำได้โดยศาลสั่งเท่านั้น หรือเป็นเรื่องบริการชุมชนที่ทุกคนควรทำ

- Article 12 a (Compulsory military or alternative service)

มาตรานี้ เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 12 ภายใต้ Amending act ใน ค.ศ.1968 เป็นเรื่องหน้าที่ในการเกณฑ์ทหารสำหรับเพศชายที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป สำหรับผู้ที่ไม่ประสงค์จะยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมที่เกี่ยวกับการใช้อาวุธซึ่งเป็นสิ่งขัดกับมโนธรรมของตนก็สามารถทำได้ โดยให้ไปทำหน้าที่บริการด้านอื่นแทน โดยระยะเวลาเท่ากับระยะเวลาที่ต้องเกณฑ์ทหาร

- Article 13 (Privacy of the home)

มาตรา 13 เสรีภาพในเคหสถาน ซึ่งต้องมีหมายค้นจากศาล เว้นแต่เพื่อเป็นการป้องกันอันตรายต่อสาธารณะ, ต่อชีวิตของปัจเจกบุคคล, เพื่อป้องกันโรคระบาด และเพื่อป้องกันเยาวชนที่กำลังตกอยู่ในภัยอันตราย

- Article 14 (Property, inheritance, expropriation)

มาตรา 14 สิทธิในทรัพย์สิน, มรดก, การเวนคืน ซึ่งเป็นสิทธิในการรับเงินทดแทนจากการเวนคืนที่ยุติธรรมระหว่างสาธารณประโยชน์กับผลประโยชน์ส่วนบุคคล

- Article 15 (Public ownership)

มาตรา 15 ในเรื่องการโอนที่ดิน, ทรัพยากรธรรมชาติ, เครื่องมือการผลิตให้เป็นของส่วนรวมโดยตราเป็นกฎหมาย และจ่ายเงินทดแทน

- Article 16 (Nationality, extradition)

มาตรา 16 ห้ามถอนสัญชาติ และห้ามเนรเทศชาวเยอรมันออกนอกประเทศ

- Article 16 a (Asylum)

มาตรานี้เป็นการเพิ่มมาตรา 16 เป็นเรื่องการให้ความคุ้มครองผู้ลี้ภัย แต่ต่อมาใน ค.ศ.1993 มีการแก้ไขมาตรา 16 a ผลคือผู้ลี้ภัยไม่ได้รับสิทธิตามรัฐธรรมนูญแล้ว

- Article 17 (Right of petition)

มาตรา 17 เป็นสิทธิในการเสนอเรื่องราวร้องทุกข์ ไปยังองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ในเรื่องนี้ เพื่อนำเสนอต่อไปยังรัฐสภา

- Article 17 a (Restriction of certain basic rights by legislation on defence and alternative service)

มาตรานี้เพิ่มเติมขึ้นใน ค.ศ.1956 เป็นการจำกัดสิทธิขั้นพื้นฐานบางเรื่องเช่นสิทธิภายใต้มาตรา 11 และมาตรา 13 โดยมีการตรากฎหมายขึ้นมาเหตุผลเพื่อป้องกันประเทศ

- Article 18 (Forfeiture of basic rights)

มาตรา 18 เป็นเรื่องของการเพิกถอนสิทธิขั้นพื้นฐาน โดยให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้ตัดสิน

- Article 19 (Restriction of basic rights)

มาตรา 19 เป็นเรื่องเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิขั้นพื้นฐาน และการที่ประชาชนได้รับความเสียหายจากการกระทำของรัฐ หากหน่วยราชการละเมิดสิทธิของบุคคล บุคคลย่อมมีสิทธิฟ้องร้องต่อศาลได้ และหากศาลอื่นไม่มีอำนาจพิจารณา ให้เป็นอำนาจของศาลยุติธรรมธรรมดา

หมวดที่ 2 (Chapter II : The Federation And the Lander)

ว่าด้วยสหพันธ์และมลรัฐต่าง ๆ ได้แก่ มาตรา 20 ถึงมาตรา 37 จุดเด่นที่สุดคือมาตรา 20 ซึ่งแบ่งเป็น 4 ข้อย่อย (อนุมาตรา) โดยมีเนื้อหาสาระคือ

มาตรา 20 (1) กำหนดให้ประเทศเยอรมันใช้ระบอบประชาธิปไตยและรูปแบบสหพันธรัฐ

(2) อำนาจอธิปไตยมาจากปวงชน โดยผ่านการเลือกตั้งและการทำประชามติ

(3) การใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญโดยฝ่ายนิติบัญญัติ, ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ

(4) ประชาชนชาวเยอรมันทุกคนมีสิทธิต่อต้านบุคคลผู้ที่พยายามละเมิดรัฐธรรมนูญ
หมายเหตุ : มาตรา 20 (4) มีการเพิ่มเติมใน ค.ศ.1968 และรัฐธรรมนูญห้ามแก้ไขมาตรา 20
กับมาตรา 1

สำหรับมาตราอื่น ๆ ในหมวดที่ 2 ที่น่าสนใจ ได้แก่

มาตรา 21 - เป็นเรื่องเกี่ยวกับพรรคการเมือง ซึ่งสรุปได้ว่า พรรคต้องเปิดเผยแหล่งที่มาของเงิน
สนับสนุน และสำหรับพรรคการเมืองต้องห้าม ให้เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญในการตีความ
วินิจฉัย

มาตรา 23 - เป็นเรื่องเกี่ยวกับสหภาพยุโรป โดยแก้ไขเพิ่มเติมใน ค.ศ. 1993 และสำหรับ
เนื้อหาสาระเดิมของมาตรา 23 ยกเลิกไปใน ค.ศ.1990 นอกจากนี้ใน ค.ศ.1993 ก็มีเรื่อง
องค์การระหว่างประเทศบรรจุไว้ในมาตรา 24

มาตรา 28 - แสดงถึงลักษณะของรูปแบบสหพันธรัฐ

มาตรา 29 - เป็นการเปลี่ยนแปลงเขตแดนของมลรัฐต่าง ๆ เสียใหม่

มาตรา 31 - แสดงให้เห็นว่ากฎหมายสหพันธ์สามารถบดบังกฎหมายมลรัฐได้ แม้ว่าจะเป็น
สหพันธรัฐก็ตาม และมาตรา 37 แสดงถึงอำนาจของสหพันธ์ที่เข้ามาแทรกแซงมลรัฐ

หมวดที่ 3 (Chapter III : The Bundestag)

ว่าด้วยสภาผู้แทนราษฎร ได้แก่ มาตรา 38 ถึงมาตรา 48 แต่เดิมมีถึงมาตรา 49
แต่ยกเลิกไป มาตราที่สำคัญในหมวดนี้ ได้แก่

มาตรา 38 - ว่าด้วยการเลือกตั้ง โดยประชาชนผู้มีอายุ 18 ปีขึ้นไป มีสิทธิเป็นผู้เลือกตั้งได้
(voters) ส่วนจำนวนสมาชิกสภาผู้แทน (Bundestag) จะกำหนดไว้ในกฎหมายเลือกตั้ง
การเลือกตั้งผู้แทนของเยอรมันเป็นเรื่องของสิทธิไม่ใช่หน้าที่ (ประเทศไทยปัจจุบัน การเลือกตั้ง
เป็นหน้าที่) จุดเด่นชัดของการเลือกตั้งผู้แทนของเยอรมัน คือ รัฐธรรมนูญกำหนดชัดเจนไว้ว่า
ผู้แทนคือผู้แทนของปวงชน ไม่ใช่ผู้แทนของเขตเลือกตั้ง

มาตรา 39 - วาระสมัยของ Bundestag คือ 4 ปี และสภาจะประชุมครั้งแรกหลังการเลือกตั้ง
30 วัน

มาตรา 40 - Bundestag จะมีการเลือกประธานสภา, รองประธานสภา และเลขาธิการ
โดยตำแหน่งประธานสภามีอำนาจในฐานะเจ้าของผู้รับผิดชอบตัวอาคารและอำนาจตำรวจ
(police powers) ในตึกของสภา โดยการจับกุมในสภา Bundestag จะกระทำต่อเมื่อ
ประธานสภาอนุญาต

มาตรา 42 - ว่าด้วยการประชุมสภาที่กระทำโดยการเปิดเผย สำหรับการประชุมลับต้องให้
สมาชิก 1 ใน 4 เข้าชื่อ หรือโดยมติของรัฐบาลสหพันธ์และต้องได้คะแนนเห็นชอบ 2 ใน 3

มาตรา 44 – เป็นอำนาจของ Bundestag ในเรื่องควบคุมการทำงานขององค์กรรัฐอื่น ๆ

มาตรา 45 – เป็นเรื่องเกี่ยวกับ The Committee on European Union ซึ่งเพิ่งมีเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม ค.ศ.1993 โดยแยกย่อยเป็น 45 a, b, c โดยเป็นคณะกรรมการต่าง ๆ ที่จำเป็นในการดำเนินงานของสภา (ออกกฎหมายและประสานงานระหว่างรัฐบาลกับสภา) อาทิ มีคณะกรรมการต่างประเทศ, มีคณะกรรมการกลาโหม, มีคณะกรรมการรับเรื่องราวร้องทุกข์

มาตรา 46 – เป็นเรื่องเอกสิทธิ์ของ ส.ส. แต่ไม่ได้รวมไปถึงกรณีการหมิ่นประมาท และเรื่องการถูกจับขณะทำผิดโดยจับกุมในวันถัดไป อย่างไรก็ตามถ้า Bundestag ร้องขอการจับกุมใด ๆ ก็ต้องพักไว้ก่อน

มาตรา 48 – เป็นการให้สิทธิแก่ candidates ซึ่งระบุได้ตั้งนี้คือ ว่าที่ ส.ส. มีสิทธิขอลางานเพื่อไปหาเสียงได้, การกีดขวางไม่ให้บุคคลสมัครเป็น ส.ส. จะกระทำไม่ได้, การให้บุคคลลาออกจากงานเพราะการที่เขาจะไปสมัครเป็น ส.ส. จะกระทำไม่ได้

นอกจากนี้ยังมีคณะกรรมการที่ไม่ได้มีกำหนดในรัฐธรรมนูญแต่มีในทางปฏิบัติ ได้แก่

- คณะกรรมการปกครอง
- คณะกรรมการกฎหมาย

หมวดที่ 4 (Chapter IV : The Bundesrat)

ว่าด้วยสมาชิกสภาผู้แทนรัฐต่าง ๆ หรือวุฒิสภา ได้แก่ มาตรา 50 ถึงมาตรา 53
มาตราที่สำคัญในหมวดนี้ ได้แก่

มาตรา 50 – เป็นเรื่องอำนาจหน้าที่ของ Bundesrat โดยมลรัฐ (Lander) มีอำนาจร่วมกับสหพันธ์ (Federal State) ในการออกกฎหมาย รวมทั้งกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสหภาพยุโรป (European Union)

มาตรา 51 – รัฐบาลมลรัฐ (The Land Governments) ได้รับการแต่งตั้งและถอดถอนโดย Bundesrat สำหรับจำนวนสมาชิกสภา Bundesrat ในแต่ละรัฐ ให้มีระหว่าง 3-6 คน โดยขึ้นอยู่กับจำนวนประชากรของแต่ละรัฐ

มาตรา 52 – ประธานสภา Bundesrat เลือกโดยสมาชิกสภา Bundesrat อยู่ในตำแหน่ง 1 ปี ประธานสภา Bundesrat ต้องเรียกประชุมถ้ามีสมาชิกอย่างน้อย 2 มลรัฐร้องขอ

นอกจากนี้ยังมีหมวด 4 เพิ่มเติม เป็น Chapter IV a ว่าด้วยกระบวนการนิติบัญญัติระหว่างสภาทั้งสอง (The Joint Committee) โดยรัฐบาลสหพันธ์จะจัดตั้ง The Joint Committee เมื่อเกิด State of defence

หมวดที่ 5 (Chapter V : The Federal President)

ว่าด้วยประธานาธิบดี ได้แก่ มาตรา 54 ถึงมาตรา 61

มาตราที่สำคัญในหมวดนี้ ได้แก่

มาตรา 54 – ตำแหน่งประธานาธิบดีได้รับการเลือกตั้งโดย Federal Convention โดยมีคุณสมบัติคือ ต้องมีอายุ 40 ปีขึ้นไป, มีวาระสมัย 5 ปี และเป็นได้ไม่เกิน 2 สมัย

สำหรับ Federal Convention ประกอบด้วยสมาชิกสภา Bundestag และสมาชิกจาก Land Parliaments (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับสภานิติบัญญัติมลรัฐ จำนวนเท่ากัน)

ผู้ใดคะแนนเสียงข้างมากจะได้เป็นประธานาธิบดี หากไม่มีผู้ใดได้คะแนนเสียงข้างมาก ในการเลือกรอบ 2 ผู้ที่ได้คะแนนมากที่สุดจะได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดี (two ballots system)

มาตรา 57 – ถ้าประธานาธิบดีไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ประธานสภา Bundesrat ทำหน้าที่แทน

- สำหรับอำนาจหน้าที่ของประธานาธิบดี ปรากฏในมาตรา 59 และ มาตรา 60 ได้แก่ อำนาจหน้าที่ในการเป็นผู้แทนของสหพันธ์ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ, ประธานาธิบดีมีอำนาจแต่งตั้งและถอดถอนผู้พิพากษาสหพันธ์, ข้าราชการพลเรือนสหพันธ์, นายทหารและทหารชั้นประทวน เว้นแต่ว่ากฎหมายจะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น, อำนาจอภัยโทษบุคคลเป็นเฉพาะรายในนามของสหพันธ์

มาตรา 61 – การกล่าวโทษประธานาธิบดีต่อศาลรัฐธรรมนูญ (Impeachment) แม้ว่าประธานาธิบดีไม่ได้มีอำนาจเป็นหัวหน้ารัฐบาล แต่อาจถูกกล่าวโทษได้ โดยมีขั้นตอนดังนี้ คือ

- Bundestag หรือ Bundesrat จำนวนไม่ต่ำกว่า 1 ใน 4 มีสิทธิเสนอญัตติ impeach ในข้อหาที่ประธานาธิบดีละเมิดรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอื่นใดของสหพันธ์โดยเจตนา

- มติฟ้องร้อง ต้องไม่ต่ำกว่า 2 ใน 3 ของ Bundestag หรือ Bundesrat

- ศาลรัฐธรรมนูญ (Constitutional Court) เป็นผู้ที่ทำหน้าที่ตัดสิน

หมวดที่ 6 (Chapter VI : The Federal Government)

ว่าด้วยรัฐบาลสหพันธ์ ได้แก่ มาตรา 62 ถึงมาตรา 69

มาตราที่สำคัญในหมวดนี้ ได้แก่

มาตรา 62 – รัฐบาลสหพันธ์ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี

มาตรา 63 – เกี่ยวกับที่มาของตำแหน่งนายกรัฐมนตรี (Chancellor) โดยมีวิธีการดังต่อไปนี้ คือ

- ประธานาธิบดีเป็นผู้เสนอชื่อให้ Bundestag เลือก โดยปราศจากการอภิปราย

- ผู้ได้รับเลือกตั้งต้องได้คะแนนเสียงข้างมากจากสมาชิก Bundestag

- ถ้าไม่มีผู้ใดได้รับเลือก ให้มีการเลือกใหม่ภายใน 14 วัน โดยผู้ที่ได้รับเลือกต้องได้คะแนนเสียงข้างมากเกินกว่าครึ่งหนึ่ง

- หากไม่มีผู้ใดไม่ได้รับเลือกด้วยคะแนนเสียงดังกล่าว จะต้องเลือกกันอีกโดยเร็ว ผู้ที่ได้คะแนนมากที่สุดถือว่าได้รับเลือก ซึ่งประธานาธิบดีต้องเลือกระหว่างประกาศแต่งตั้งหรือยุบสภาภายใน 7 วัน

หมายเหตุ ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของเยอรมัน ไม่จำเป็นต้องมาจาก ส.ส. แต่เป็นบุคคลที่ ส.ส. ทั้งหมดเป็นผู้เลือก

มาตรา 64 – นายกรัฐมนตรี เป็นผู้แต่งตั้งและถอดถอนรัฐมนตรีสหพันธ์

มาตรา 65 – กำหนดให้ Chancellor เป็นผู้กำหนดนโยบายโดยทั่วไปให้แก่รัฐมนตรี ยกเว้นอำนาจบังคับบัญชากองทัพให้เป็นของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

มาตรา 67 – การเปิดอภิปราย เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจอย่างสร้างสรรค์ (constructive vote of no confidence) โดยมีหลักการว่า ถ้า Bundestag อภิปรายไม่ไว้วางใจ Chancellor ต้องหาผู้สืบทอดให้ได้ภายใน 48 ชั่วโมง

มาตรา 68 – หาก Bundestag ไม่ได้คะแนนเสียงข้างมาก และไม่อาจหา Chancellor คนใหม่ภายใน 48 ชั่วโมง Chancellor สามารถเสนอให้ President ประกาศยุบสภาภายใน 21 วัน

มาตรา 69 – มีตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี (Deputy Chancellor) ซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดย Chancellor ซึ่งทั้ง 2 ตำแหน่งจะหมดลง เมื่อมีสภา Bundestag ชุดใหม่

หมวดที่ 7 (Chapter VII : Federal Legislation)

ว่าด้วยการออกกฎหมาย ได้แก่ มาตรา 70 ถึงมาตรา 82

มาตราที่สำคัญในหมวดนี้ ได้แก่

มาตรา 76 – ร่างกฎหมาย (Bills) สามารถเสนอได้ 3 ทาง คือ โดยรัฐบาลสหพันธ์ (ฝ่ายบริหาร), โดย Bundestag และ โดย Bundesrat

มาตรา 79 – เกี่ยวกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญ (Amendment) ซึ่งต้องได้คะแนนเสียง 2 ใน 3 ของทั้ง Bundestag และ Bundesrat และรัฐธรรมนูญห้ามแก้ไข มาตรา 1 กับมาตรา 20

มาตรา 80 a – เกี่ยวกับภาวะวิกฤต (State of Tension exist) โดย Bundestag เป็นผู้ยืนยันและลบล้างภาวะวิกฤตดังกล่าว และให้ Chancellor เป็นผู้ใช้อำนาจนี้ (emergency power)

มาตรา 81 – ภาวะคับขันในทางนิติบัญญัติ (Legislative emergency) โดยมีหลักการว่า ร่างกฎหมายที่ Chancellor เสนอว่ามีความจำเป็นเร่งด่วนได้รับการปฏิเสธจากสภา Bundestag และไม่มีการยุบสภา ถ้าประธานาธิบดีนำร่างกฎหมายดังกล่าวให้สภา Bundesrat รับรองก็จะถือว่ามีผลบังคับใช้ได้ แต่มีข้อแม้ว่าในขณะที่ใช้มาตรา 81 ห้ามแก้ไขรัฐธรรมนูญ

หมวดที่ 8 (Chapter VIII : Implementation of Federal Legislation, Federal Administration)

ว่าด้วยการแยกแยะอำนาจของรัฐบาลสหพันธ์กับรัฐบาลมลรัฐ ได้แก่ มาตรา 83 ถึง
มาตรา 91

มาตราที่สำคัญในหมวดนี้ได้แก่

มาตรา 83 – มลรัฐมีอำนาจออกกฎหมายภายในรัฐตนได้ โดยต้องไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

The Basic Law

มาตรา 87 – ด้านการต่างประเทศ และการคลัง เป็นของสหพันธ์ รวมทั้ง :-

87 a – ด้านกองทัพ (Armed Forces)

87 b – ด้านกลาโหม (Defence Administration)

87 c – ด้านพลังงานนิวเคลียร์ (Nuclear energy Administration)

87 d – ด้านการคมนาคมทางอากาศ (Air transport Administration)

87 e – ด้านคมนาคมทางรถไฟ (Railways Administration)

มาตรา 88 – มีธนาคารชาติ (The Federal Bank)

มาตรา 89 – การคมนาคมทางน้ำ (Federal Waterways)

มาตรา 90 – ทางหลวงแผ่นดิน (Federal Highways)

มาตรา 91 – กรณีที่มีความจำเป็นต้องป้องกันอันตราย มลรัฐสามารถร้องขอความช่วยเหลือ
จากกำลังตำรวจของรัฐอื่น หรือจากกองทัพ หรือจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีอำนาจ รวมทั้งจาก
Federal Boarder Guard นอกจากนั้นยังมี มาตรา 91 a เพิ่มเติม ซึ่งเกี่ยวกับความรับผิดชอบ
ร่วมกันระหว่างสหพันธ์กับมลรัฐ (Joint Responsibilities) อาทิ ในเรื่องการวางแผนการศึกษา
(educational planning), การส่งเสริมการวิจัย (the promotion of research institution) เป็นต้น

หมวดที่ 9 (Chapter IX : Administration of Justice)

ว่าด้วยการบริหารงานตุลาการ ได้แก่ มาตรา 92 ถึงมาตรา 104

มาตราที่สำคัญในหมวดนี้ได้แก่

มาตรา 92 – อำนาจตุลาการ

มาตรา 93 – ว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ

มาตรา 94 – ว่าด้วยองค์ประกอบของศาลรัฐธรรมนูญ

มาตรา 95 – ว่าด้วยศาลสูงสุดสหพันธ์ ซึ่งรายละเอียดจะมีปรากฏในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ

มาตรา 96 – ว่าด้วยศาลมลรัฐ

มาตรา 97 – ความเป็นอิสระของผู้พิพากษา

มาตรา 98 – สถานภาพของผู้พิพากษาสหพันธ์และผู้พิพากษามลรัฐ

มาตรา 101 – ห้ามจัดตั้งศาลพิเศษขึ้นพิจารณาคดีใดโดยเฉพาะ

มาตรา 102 – ให้ยกเลิกโทษการประหารชีวิต (Capital punishment)

มาตรา 103 – สิทธิที่จะแสดงข้อเท็จจริง หรือได้รับฟังการพิจารณาคดีในศาล, ในเรื่องความผิดอาญาจะต้องบัญญัติไว้ชัดเจน, การลงโทษผู้ทำผิดในการกระทำความผิดเดียวกัน จะลงโทษมากกว่า 1 ครั้งไม่ได้

มาตรา 104 – การจับกุมคุมขังจะกระทำได้อีกเมื่อมีกฎหมายให้อำนาจและจะปฏิบัติต่อผู้ถูกคุมขังให้ได้รับผลร้ายทางร่างกายและจิตใจไม่ได้, ตำรวจควบคุมไว้ได้วันเดียว, ผู้พิพากษามีอำนาจออกกฎหมายคุมขัง โดยศาลเป็นผู้ออกหมายจับหรือหมายปล่อยโดยไม่ชักช้า และการออกหมายจับจะต้องแจ้งให้ญาติมิตรของผู้ถูกจับได้ทราบโดยไม่ชักช้า (รัฐธรรมนูญไทย ตำรวจจับแล้วต้องส่งศาลภายใน 2 วัน สำหรับรัฐธรรมนูญเยอรมัน ตำรวจจับแล้วควบคุมตัวเพียง 1 วัน

หมวดที่ 10 (Chapter X : Finance)

ว่าด้วยการคลัง ได้แก่ มาตรา 104 a ถึงมาตรา 115

มาตราที่สำคัญในหมวดนี้ได้แก่

มาตรา 109 – งบประมาณของสหพันธ์และมลรัฐ

มาตรา 110 – พระราชบัญญัติงบประมาณ (Budget Act)

มาตรา 113 – กฎหมายเกี่ยวกับการให้เพิ่มงบประมาณแผ่นดินเป็นอำนาจของรัฐบาลสหพันธ์

นอกจากนี้ยังมี Chapter xa : State of Defence ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ โดยมีรายละเอียดดังนี้ คือ

มาตรา 115 a – เป็นคำจำกัดความของคำว่าภาวะฉุกเฉิน รวมทั้งการประกาศภาวะดังกล่าว

มาตรา 115 b – ยามวิกฤตการณ์ อำนาจบังคับบัญชาการกองทัพ ให้เป็นของนายกรัฐมนตรี

มาตรา 115 c – ขยายอำนาจนิติบัญญัติของสหพันธ์

มาตรา 115 d – ขบวนการกรณีต้องการเร่งด่วนด้าน Urgent bills

มาตรา 115 e – อำนาจของคณะกรรมการร่วม

มาตรา 115 f – อำนาจของรัฐบาลสหพันธ์

มาตรา 115 g และ h – สถานภาพ (Status) ของศาลรัฐธรรมนูญ

มาตรา 115 i – อำนาจของรัฐบาลมลรัฐ

มาตรา 115 k – การออกกฎหมายพิเศษ

มาตรา 115 l – การยกเลิกภาวะวิกฤต, กลับมาสู่ภาวะสงบ

หมวดที่ 11 (Chapter XI : Transitional And Concluding Provisions)

ได้แก่ มาตรา 116 ถึงมาตรา 146 ซึ่งมาตราที่สำคัญได้แก่

มาตรา 116 – เป็นการให้คำจำกัดความของคำว่า “a german” กับ “citizenship”

มาตรา 121 – เป็นการให้คำจำกัดความของคำว่า “Majority of the Members”

มาตรา 134 – ว่าด้วยทรัพย์สินของอาณาจักรไรช์ แต่ตกเป็นทรัพย์สินของสหพันธรัฐ

มาตรา 136 – การประชุมสภา Bundesrat ครั้งแรก จะกระทำในวันที่สภา Bundestag ประชุม
ครั้งแรก

มาตรา 142 – สิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนภายใต้รัฐธรรมนูญมลรัฐ

มาตรา 145 – การประกาศใช้รัฐธรรมนูญในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 146 – เป็นมาตราสุดท้าย เป็นการแสดงว่าอำนาจประธิปไตยหรืออำนาจอธิปไตย
เป็นของประชาชน

นอกจากนี้รัฐธรรมนูญ The Basic Law ยังมีภาคผนวกอีก 5 มาตรา ซึ่งนำมาจาก
รัฐธรรมนูญไวมาร์บางส่วน คือ มาตรา 136, 137, 138, 139, 140

หมายเหตุ การรวมประเทศ มีการแก้ไขบางมาตราและยกเลิกไปบางมาตราเช่นกัน

สำหรับมาตรา 146 ซึ่งเป็นมาตราสุดท้าย มีการแก้ไขเมื่อวันที่ 31 สิงหาคม ค.ศ. 1990 และ
วันที่ 23 กันยายน ค.ศ. 1990 โดย Unification Treaty

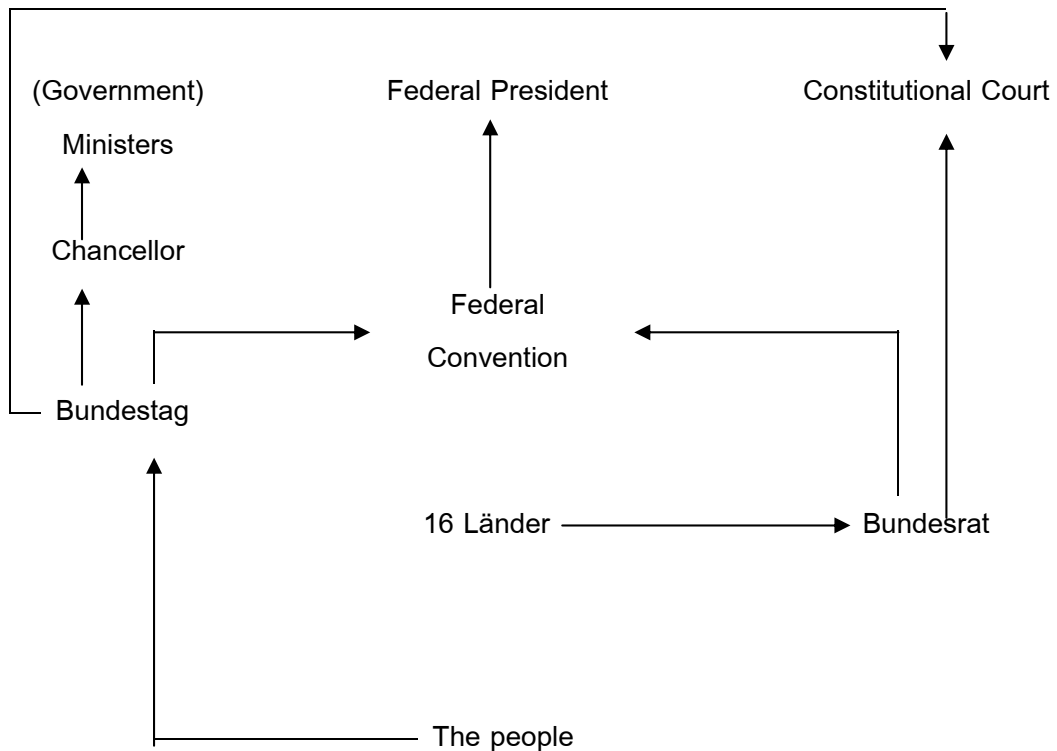
● ระบบรัฐสภาประยุกต์ (Apply Parliamentary System)

โครงสร้างของระบบการปกครองในยุโรปโดยทั่วไปจะเป็นระบบรัฐสภาแบบอังกฤษ
(Classical Parliamentary System) โดยเฉพาะประเทศในยุโรปตะวันตก, ยุโรปเหนือ สำหรับ
กลุ่มประเทศในยุโรปตะวันออก (ซึ่งเคยใช้ระบอบสังคมนิยมแบบสหภาพโซเวียต) ก็เปลี่ยน
มาใช้ระบบการปกครองแบบฝรั่งเศส คือระบบกึ่งประธานาธิบดี-กึ่งรัฐสภา เป็นส่วนใหญ่

กรณีประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน โครงสร้างการเมืองการปกครองภายใต้
รัฐธรรมนูญ The Basic Law จะเป็น “ระบบรัฐสภาประยุกต์” หมายความว่าเป็นการ
ร่างรัฐธรรมนูญ โดยนำวัฒนธรรม (Culture) และวิถีชีวิต (Way of life) ของความเป็นคนเยอรมัน
มาปรับใช้กับระบบรัฐสภา เป็นการนำแม่แบบระบบรัฐสภาของอังกฤษมาปรับประยุกต์เพื่อใช้
กับคนเยอรมัน ซึ่งเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญมุ่งเน้นเสถียรภาพของรัฐบาลที่ต้องการให้บริหาร
ประเทศครบวาระสมันแม้จะเป็นพรรครัฐบาลผสมก็ตาม คือ เน้น “Strong executive”

โครงสร้างการปกครองของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน

โครงสร้างการปกครองของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน (Germany's Federal Structure)
เขียนเป็นแผนภูมิได้ดังนี้ คือ

คำอธิบายแผนภูมิดังนี้ คือ

- ประชาชนชาวเยอรมัน (the people) เลือกสภาผู้แทนราษฎร (Bundestag)
- มลรัฐต่างๆ ทั้ง 16 มลรัฐ (16 Länder) เลือกสภาผู้แทนมลรัฐ (Bundesrat)

ซึ่งเทียบได้กับวุฒิสภา

- ตำแหน่งนายกรัฐมนตรี (Chancellor) เลือกโดยสภา Bundestag และ Chancellor เป็นผู้เลือกรัฐมนตรี (Ministers) หรือคณะรัฐบาล (Government)
- ตำแหน่งประธานาธิบดี (President) ได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ที่ทำหน้าที่นี้โดยเฉพาะ (Federal Convention)

- Federal Convention มาจากสภา Bundestag ทั้งหมดร่วมกับสภานิติบัญญัติของมลรัฐในจำนวนเท่ากัน (สรุปก็คือ Bundestag + Land Parliament)

- ศาลรัฐธรรมนูญ (Constitutional Court) มาจากการเลือกโดย Bundestag และ Land Parliament เช่นกัน

สำหรับกลไกภายใต้รัฐธรรมนูญที่เน้น “Strong Executive” อันเป็นลักษณะของระบบรัฐสภาประยุกต์ วิเคราะห์ได้ดังต่อไปนี้ คือ

1. ตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ไม่จำเป็นต้องมาจากสมาชิกสภาผู้แทนแต่เป็นบุคคลที่สภาผู้แทนมีอำนาจชี้ขาดในการเลือกตั้ง

หมายเหตุ : ในทางปฏิบัติไม่เคยเกิดปัญหา เพราะโดยธรรมเนียมปฏิบัติของระบบรัฐสภานั้น ประมุขของรัฐจะเสนอชื่อหัวหน้าพรรคการเมืองที่ชนะการเลือกตั้งด้วยคะแนนสูงสุด ซึ่งก็คือบุคคลที่เป็นที่ยอมรับโดยคะแนนเสียงข้างมากของสมาชิกสภาผู้แทนอยู่แล้ว

วิธีการเลือกนายกรัฐมนตรีของเยอรมัน มีการกำหนดไว้ชัดเจนภายใต้กลไกแห่งรัฐธรรมนูญ ดังนี้คือ¹⁷

- ให้ประธานาธิบดีเป็นผู้เสนอชื่อนายกรัฐมนตรี โดยปราศจากการอภิปราย
- สภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ลงคะแนนเลือกนายกรัฐมนตรีด้วยคะแนนเสียงข้างมาก
- ถ้าบุคคลที่ประธานาธิบดีเสนอชื่อขึ้นมาไม่ได้รับการเลือกตั้งจากสภา ให้ที่ประชุมสภาเลือกตั้งกันเองภายใน 14 วัน ด้วยคะแนนเสียงข้างมากเกินกว่าครึ่งหนึ่งของสมาชิกสภาผู้แทน
- หากปรากฏว่า ยังไม่มีผู้ใดได้รับเลือก ก็ให้มีการเลือกอีกครั้งหนึ่งโดยถือคะแนนเสียงข้างมากของสมาชิกสภาผู้แทน ซึ่งประธานาธิบดีต้องเลือกอย่างใดอย่างหนึ่งว่าจะประกาศแต่งตั้งภายใน 7 วันหรือยุบสภา

2. อำนาจหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีมีค่อนข้างมากภายใต้กลไกแห่งรัฐธรรมนูญ ดังนี้คือ

- การให้อำนาจพิเศษในสถานการณ์พิเศษ¹⁸ (emergency power) ภายใต้หลักการทางรัฐศาสตร์ที่ว่า รัฐธรรมนูญที่ดีต้องสร้างกลไกเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

- การหาทางออกให้แก่นายกรัฐมนตรีในกรณีที่มีการขัดกัน (conflict) ระหว่างสภากับรัฐบาล¹⁹ และไม่มีการยุบสภา ตลอดจนไม่มีการเปิดอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจด้วย

¹⁷From The Basic Law 1949, Article 63

¹⁸From The Basic Law 1949, Article 80 (a)

¹⁹From The Basic Law 1949, Article 81

- การเปิดอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีต้องเป็นในเชิงสร้างสรรค์²⁰ (Constructive Vote of no Confidence) โดยมีหลักเกณฑ์ว่า สภา Bundestag ต้องสามารถหาผู้มาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนใหม่ได้ภายใน 48 ชั่วโมง ถ้าไม่สามารถทำได้ นายกรัฐมนตรีคนเดิมสามารถเสนอให้ประธานาธิบดีประกาศยุบสภาได้ ภายใน 21 วัน

3. มาตรการป้องกันมิให้นายกรัฐมนตรี ต้องเปลี่ยนไปเป็นผู้เผด็จการ²¹ โดยมีหลักการว่า ประชาชนมีสิทธิต่อต้าน (right to resist) ผู้ปกครองที่ละเมิดรัฐธรรมนูญและระบอบประชาธิปไตยได้

หมายเหตุ : ความสมดุลแห่งอำนาจ จากเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่เน้นเสถียรภาพของรัฐบาล ได้มีการกำหนดกลไกภายใต้รัฐธรรมนูญไว้ว่าศึกษา กล่าวคือ :-

- ภายใต้ระบบรัฐสภาในแบบของเยอรมัน นายกรัฐมนตรีแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีไม่มีอำนาจยุบสภาก่อนครบวาระ (term) หากไม่มีข้อขัดแย้งกับฝ่ายสภา (conflict) แบบที่ประเทศอังกฤษนิยมใช้วิธีนี้ หมายถึงว่า นายกรัฐมนตรีของอังกฤษนิยมใช้วิธียุบสภาก่อนครบวาระเพื่อจัดให้มีการเลือกตั้ง เพราะเห็นว่า เป็นช่วงจังหวะที่พรรครัฐบาลกำลังได้คะแนนเสียงนิยมสูงจากประชาชน (timing) แต่ในกรณีของเยอรมัน จะกระทำไม่ได้

- ภายใต้ระบบรัฐสภาในแบบของเยอรมัน การเปิดอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐบาลจากสภาผู้แทน เป็นการลงมติเพื่อไม่ไว้วางใจเฉพาะนายกรัฐมนตรีผู้เดียวเท่านั้น

²⁰From The Basic Law 1949, Article 68

²¹From The Basic Law 1949, Article 20 (4)

กล่าวโดยสรุป ระบบรัฐสภาประยุกต์ภายใต้รัฐธรรมนูญ The Basic Law เป็นการร่างรัฐธรรมนูญที่ร่างภายใต้ปรัชญาที่ว่า “รัฐธรรมนูญที่ดีต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพในการบังคับใช้” และ “รัฐธรรมนูญที่ดีต้องสร้างกลไกเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้าด้วย” ดังนั้นแม้ว่าพรรครัฐบาลของเยอรมันจะเป็นรัฐบาลผสมโดยตลอด (coalition government) แต่ก็สามารถอยู่จนครบวาระสมัยได้

ระบบพรรคการเมืองและการเลือกตั้ง (Political Parties and Election)

ภายใต้มาตรา 21 (2) แห่งรัฐธรรมนูญ The Basic Law ได้ระบุในเรื่องพรรคการเมืองไว้ว่า ให้เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญในการวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับพรรคการเมืองต้องห้าม (ดังเช่นพรรคคอมมิวนิสต์กับพรรคนาซี) และภายใต้มาตรา 21 (1) กำหนดไว้ว่า พรรคการเมืองต้องเปิดเผยแหล่งที่มาของเงินสนับสนุน ส่วนรายละเอียดอื่น ๆ ทั่วไปเกี่ยวกับพรรคการเมืองจะปรากฏใน Federal Law

พรรคการเมืองในเยอรมัน มีจำนวนหลายพรรค แต่สำหรับพรรคที่มีโอกาสมีที่นั่งในสภา Bundestag หรือเป็นพรรคที่ติดอันดับเป็นพรรคเด่น ๆ มีเพียง 6 – 7 พรรคเท่านั้น และในประเทศเยอรมนี นิยมเขียนชื่อย่อพรรค ซึ่งได้แก่ :-

พรรค CDU – มีชื่อเต็มว่า Christian Democratic Union เป็นพรรคที่มีอุดมการณ์แบบขวา หรืออนุรักษนิยม

พรรค CSU – มีชื่อเต็มว่า Christian Socialist Union มีอุดมการณ์แบบขวามหาเหตุ : เนื่องจากพรรค CDU และพรรค CSU มีอุดมการณ์ตรงกัน จึงตกลงที่จะทำงานร่วมกัน และมักเรียกว่า CDU/CSU ยกเว้นในรัฐบาวาเรีย ซึ่งเป็นรัฐที่มีขนาดใหญ่ที่สุด ที่พรรค CSU แยกเป็นอิสระ

พรรค SPD – มีชื่อเต็มว่า Social Democratic Party มีอุดมการณ์ไปในแนวสังคมนิยม (ในปัจจุบันพรรคนี้มีชื่อเต็มว่า Social Democratic Party for Deutschland)

พรรค FDP – มีชื่อเต็มว่า Free Democratic Party เป็นพรรคที่มีอุดมการณ์ในแบบเสรีนิยม จัดว่าเป็นพรรคขนาดเล็กแต่ก็มีความสำคัญ เพราะเป็นตัวร่วมสำหรับการจัดตั้งรัฐบาลผสม

พรรค PDS – มีชื่อเต็มว่า Party of Democratic Socialism เป็นพรรคคอมมิวนิสต์เก่าของเยอรมันตะวันออก

พรรค Republican – เป็นพรรคที่มีนโยบายขจัด มีผลงานด้วยวิธีการสร้าง ขบวนการฟื้นฟูลัทธิชาตินิยมในแบบต่าง ๆ

พรรค Alliance 90/Greens – เป็นพรรคที่มีนโยบายอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มุ่งแก้ปัญหา นิเวศวิทยา เป็นพรรคที่เพิ่งมีขึ้นใน ค.ศ.1980 โดยเริ่มจากเป็นพรรค Greens ก่อน ต่อมากลุ่ม Alliance 90 เข้าร่วมเป็นพันธมิตรด้วย

การเลือกตั้งของประเทศเยอรมนี เรียกว่า การเลือกตั้งแบบผสม (Mixed System) หมายความว่า บัตรเลือกตั้งกำหนดให้ประชาชนเลือก 2 วิธี กล่าวคือ

1. ด้านซ้าย เป็นการเลือกตัวบุคคล ด้วยวิธีเสียงข้างมากรอบเดียว
2. ด้านขวาเป็นการเลือกพรรคตามบัญชีรายชื่อผู้สมัคร โดยมีชื่อพรรคก่อนชื่อ ผู้สมัครด้วยวิธีสัดส่วน โดยต้องเลือกทั้งพรรค

กฎหมายเลือกตั้ง (Electoral Law) กำหนดว่า ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง (voters) ต้องมีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป และผู้สมัครรับเลือกตั้ง (candidates) ต้องมีอายุตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป

สำหรับผู้ที่จะมีสิทธิได้เป็นผู้แทน จะต้องได้คะแนน 5 เปอร์เซ็นต์ขึ้นไปหรือได้ อย่างน้อย 3 ที่นั่ง จากวิธีระบบสัดส่วน

หมายเหตุ : การคิดวิธีระบบสัดส่วน ในช่วงแรกจะใช้วิธีการของชาวเบลเยียม ชื่อ ดองท์ (d' Hondt Proportional Representation) ต่อมาได้ใช้วิธีการของชาวอังกฤษ ชื่อ โทมัส แฮร์ (Thomas Hare) และในปัจจุบันใช้วิธีการของนักคณิตศาสตร์ชาวเยอรมันที่ชื่อ นีเมเออร์ (Professor Niemeyer's Method)

กฎหมายเลือกตั้ง กำหนดคุณสมบัติของ voters ไว้ว่า ต้องมีที่อยู่ที่แน่นอนในประเทศ ไม่น้อยกว่า 3 เดือน ก่อนวันเลือกตั้ง สำหรับชาวเยอรมันที่อาศัยอยู่ในประเทศอื่น ๆ จะมีสิทธิ เลือกตั้งได้ในช่วง 10 ปี ที่จากบ้านเกิดไป นอกจากนี้ ชาวเยอรมันที่อาศัยอยู่ในประเทศ ที่เป็นสมาชิก Council of Europe มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งโดยไม่จำกัดระยะเวลาว่าอยู่นานกี่ปี ซึ่งชาวเยอรมันที่อยู่ต่างประเทศทั้ง 2 กลุ่มนี้ ต้องมีที่อยู่อาศัยในประเทศไม่น้อยกว่า 3 เดือน ก่อนที่จะออกจากประเทศตนไป ส่วนผู้ที่ได้สัญชาติเยอรมันต้องใช้เวลาอย่างน้อย 12 ปี จึงจะมีสิทธิเลือกตั้งได้ ในส่วนของ candidates กฎหมายเลือกตั้งระบุว่า ส.ส. ต้องสังกัด พรรคการเมือง ถ้าเป็น ส.ส.อิสระ (Non – Party) จะต้องมีผู้ลงนามสนับสนุนอย่างน้อย 200 ชื่อ ขึ้นไป และในส่วนเลือกบัญชีรายชื่อทั้งหมด ให้ประกาศรายนามพรรคต่าง ๆ โดยเขียนเป็น ชื่อย่อของพรรคการเมืองนั้น ๆ โดยมีคณะกรรมการเลือกตั้งของเยอรมัน จะทำหน้าที่เป็น

กฎหมายเลือกตั้ง ยังกำหนดอีกว่า ให้ประธานาธิบดีเป็นผู้กำหนดวันเลือกตั้ง ซึ่งต้องเป็นวันอาทิตย์ (Sunday) หรือวันหยุดราชการ (Public Holiday)²² และเวลาของการเลือกตั้ง เริ่มตั้งแต่ 8 โมงเช้า และสิ้นสุดเวลา 6 โมงเย็น ซึ่งประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง สามารถใช้วิธีการเลือกตั้งทางไปรษณีย์ก็ได้ ซึ่งเรียกว่า “Postal Ballot”²³

ด้วยวิธีการเลือกตั้งแบบผสมของเยอรมัน เป็นสาเหตุให้ต้องอยู่ในภาวะการมีรัฐบาลผสมมาโดยตลอด (Coalition Government)

ภายหลังการรวมประเทศในวันที่ 3 ตุลาคม ค.ศ.1990 (Reunited Germany) ประเทศเยอรมนีใหม่ที่รวมชาติได้สำเร็จแล้ว ก็ได้จัดให้มีการเลือกตั้งขึ้นเป็นครั้งแรกในวันที่ **2 ธันวาคม ค.ศ.1990** โดยจำนวนประชากรประมาณ 60 ล้านคน ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง 78.5 เปอร์เซ็นต์ สำหรับที่นั่งในสภาผู้แทน มีจำนวน 662 ที่นั่ง

ผลของการเลือกตั้งครั้งนี้ ก็เป็นการจัดตั้งพรรครัฐบาลผสม คือ พรรค CDU/CSU ร่วมกับพรรค FDP รวมคะแนนเสียง 398 ที่นั่ง ส่วนพรรคฝ่ายค้านได้แก่ พรรค SPD, พรรค PDS และพรรค Alliance 90/ Greens โดยรวมคะแนนเสียงของพรรคฝ่ายค้าน 264 เสียง ดังนั้น พรรครัฐบาลผสมจึงมีคะแนนเสียงข้างมาก มากกว่าพรรคฝ่ายค้าน 134 เสียง และผู้ที่ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนแรกของประเทศเยอรมนีที่รวมกันแล้ว คือ นายเฮลมุด โคห์ล

การเลือกตั้งครั้งที่ 2 กระทำในวันที่ **16 ตุลาคม ค.ศ.1994** ผลการเลือกตั้งปรากฏว่า ชัยชนะยังคงเป็นพรรครัฐบาลผสมของนายเฮลมุด โคห์ล ชุดเดิม คือ พรรค CDU/CSU ร่วมกับพรรค FDP แต่คะแนนเสียงของพรรครัฐบาลผสมมีเพียง 134 เสียง ซึ่งที่นั่งในสภาผู้แทน มีจำนวน 672 ที่นั่ง และพรรคร่วมฝ่ายค้านได้แก่ พรรค SPD, PDS, Alliance 90/ Greens มีคะแนนเสียงรวมกันคือ 331 เสียง ซึ่งพรรครัฐบาลผสมมีคะแนนเสียงมากกว่าพรรคร่วมฝ่ายค้านเพียง 10 เสียงเท่านั้น แต่ภายใต้้นายกรัฐมนตรีเฮลมุด โคห์ล ก็สามารถบริหารประเทศได้ครบวาระ

การเลือกตั้งครั้งที่ 3 กระทำในวันที่ **27 กันยายน ค.ศ.1998** จำนวนที่นั่งในสภาผู้แทนมี 656 ที่นั่ง ผลการเลือกตั้งในครั้งนี้กลายเป็นพรรค SPD ร่วมกับพรรค Greens เป็นพรรครัฐบาลผสมด้วยคะแนน 345 เสียง โดยมีการวิจารณ์พรรคร่วมรัฐบาลผสมว่าเป็น

²² From the Federal Electoral Law 28 July 1993, Article 16

²³ From the Federal Electoral Law 28 July 1993, Article 36

การเลือกตั้งครั้งที่ 4 กระทำในวันที่ 22 กันยายน ค.ศ.2002

จำนวนที่นั่งในสภา Bundestag มี 603 ที่นั่ง ผลการเลือกตั้งปรากฏว่า พรรครัฐบาลผสมชุดของนายเกอร์ฮาร์ด ชโรเตอร์ ได้เป็นกลุ่มผู้บริหารประเทศต่อไป สำหรับคะแนนเสียงที่ได้รับเลือกของแต่ละพรรคมีดังนี้ คือ

- พรรค SPD ได้ 251 เสียง
- พรรค CDU/CSU ได้ 248 เสียง
- พรรค Alliance 90/Greens ได้ 55 เสียง
- พรรค FDP ได้ 47 เสียง
- พรรค PDS ได้ 2 เสียง

พรรครัฐบาลผสม มีคะแนนเสียงมากกว่าพรรคร่วมฝ่ายค้าน 9 เสียง โดยนายกรัฐมนตรี Gerhard Schröder จะต้องบริหารประเทศในรอบนี้ ตั้งแต่ ค.ศ.2002 ถึง ค.ศ. 2006 (แต่มีการยุบสภาใน ค.ศ.2005)

หมายเหตุ : การเลือกตั้ง 4 ครั้ง ภายหลังจากการรวมประเทศแล้ว แต่ถ้าจะนับถึงการเลือกตั้งทั้งหมดก็จัดว่าเป็นครั้งที่ 15 (the 15th German Bundestag) คือ นับย้อนไปตั้งแต่สมัยยังเป็นประเทศเยอรมันตะวันตก

ข้อสังเกต : ในการเลือกตั้งบางครั้งผลจะปรากฏว่า จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนมีมากกว่าจำนวนที่นั่งในสภา Bundestag ซึ่งเกิดจากวิธีการคำนวณจำนวนที่นั่งในวิธีการของนีเมออร์ ซึ่งมีการปรับพิเศษเพิ่มให้เป็น 1 คน ดังนั้นจึงมีจำนวนผู้แทนเกินขึ้นมา ซึ่งถ้าศึกษากฎหมายเลือกตั้งของเยอรมันโดยละเอียด จึงได้คำตอบว่า ผู้แทนที่เกินมานี้ คือ “ผู้แทนอะหลั้ย” เพราะประเทศเยอรมันไม่มีการเลือกตั้งซ่อม (by – election) และเมื่อใดที่ผู้แทนเกิดขาดหายไป (ตาย, ลาออก ฯลฯ) ก็จะใช้ผู้แทนอะหลั้ย (Overhang Seat) เลื่อนขึ้นมาเป็นผู้แทนตัวจริงคือใช้วิธีเลื่อนอันดับถัดไป

การเลือกตั้งครั้งที่ 5 กระทำในวันที่ 18 กันยายน ค.ศ.2005

ความจริงแล้ว รัฐบาลผสมของนายกรัฐมนตรีเกอร์ฮาร์ด ชโรเตอร์ กับพรรคกรีนส์ของนายพิชเซอร์ ที่เรียกกันว่า “Red – Greens Coalition Government” ยังไม่ครบวาระ แต่เนื่องจากปัญหาคนว่างงานในประเทศที่สูงมาก (high unemployment) จึงเป็นเหตุของการยุบสภาใน ค.ศ.2005 เพื่อให้มีการเลือกตั้งใหม่ก่อนกำหนด 1 ปี

ผลของการเลือกตั้ง ทำให้ประเทศเยอรมนี ได้มีนายกรัฐมนตรีหญิงเป็นครั้งแรกของประวัติศาสตร์การเมืองการปกครอง คือ นางแองเกลา เมอร์เคิล (Dr. Angela Merkel) แห่งพรรค C.D.U.

การจัดตั้งรัฐบาลของประเทศเยอรมนี ก็คงเป็นรัฐบาลผสมมาโดยตลอด และรัฐบาลผสมชุดของนายกรัฐมนตรีหญิงครั้งนี้ ได้แก่ พรรค C.D.U./C.S.U. ร่วมกับพรรค S.P.D. ซึ่งต่างก็เป็นพรรคใหญ่ จึงเรียกว่าเป็น “Grand Coalition Government” โดยมีระยะเวลาของการบริหารประเทศ คือ ค.ศ. 2005 – ค.ศ. 2009